

Evangelisch Leerhuis

een eenvoudige geloofsleer voor belangstellenden

Evangeliegemeente De Regenboog
2005-2006

Lezing avond 13: Gebed

J.C. Bette

Inhoud

<i>Inleiding op de Leerhuisavond</i>	3
<i>Gebed om stilte</i>	7
<i>Doel van deze studie over gebed</i>	8
1. Wat doen we als we bidden?	9
1.1 Tot wie bidden we?	9
1.1.1 De naam	9
1.1.2 De Zoon	10
1.2 God en mens	11
1.3 Samenvattende conclusie	11
2. Wat is bidden?	12
2.1 Samenvatting van wat bidden wel en niet is	13
2.2 Bidden in Jezus' naam	13
2.3 Raad van Jezus over het bidden	14
3. Verschillende vormen van gebed	16
3.1 Lofprijzing	16
3.2 Dankzegging	17
3.3 Belijdenis en overgave	17
3.4 Voorbede	18
3.5 Vragen en zeggen	19
<i>Persoonlijk gebed</i>	20
<i>Persoonlijk getuigenis</i>	20
4. Bidden tot de God die wonderen doet	22
4.1 Over het bidden blijven denken	22
4.2 De enige weg	24
4.3 Wat is goed voor ons?	24
4.4 Mogen wij een ingreep van God verwachten?	25
5. Verhoort God onze gebeden?	26
5.1 Vrijmoedig bidden	27
5.2 Een les in vertrouwen	27
5.3 God reageert op mensen	27
5.4 Gods berouw	28
5.5 Gods trouw	29
5.6 Gebeden van de gelovigen zijn van grote betekenis	29
6. Getuigenis	30
7. Bidden en werken	31
7.1 Over het handelen van god in onze wereld	31
7.2 De kracht van de Geest	32
7.3 Bidden en ontvangen	32
8. Reflectie en samenvatting over het bidden	33
9. Lofprijzing en aanbidding	37
9.1 Een ingang tot begrijpen	37
9.2 Rijkdom in lofprijzing	38
9.3 Wie of wat prijzen en aanbidden we?	39
9.4 De strijd om de aanbidding	40
9.5 De Here, die we aanbidden	40
9.6 Groeien in lofprijzing	41
9.7 Lofprijzing en aanbidding	42

Inleiding op de Leerhuisavond over het bidden

Bijbellezing

Mattheüs 6:5-15

3 Johannes:2

Judas:20

Wij christenen hebben een naar buiten en een naar binnen gerichte kant. De extraverte kant is die van de ethiek, van ons verantwoord handelen in de wereld waarin we ons bewegen en leven. De introverte kant is die van het gebed en de bijbelstudie.

Wanneer we trachten zoveel mogelijk ongedeeld en dus één van stuk te zijn, dan zullen we deze twee kanten willen zien als twee zijden van één medaille. Je kunt zeggen: het christenleven heeft twee aspecten: een buitenkant en een binnenkant en deze twee zijn voortdurend op elkaar betrokken.

Wanneer we nadenken over de binnenkant, gaat het dus om wat zich bij ieder van ons afspeelt in de binnenkamer. Maar die introverte kant is niet los verkrijgbaar: Bidden is een bepaalde manier van leven.

De binnenkant van ons gelovige leven is zeer individueel. Om het maar eens zo te zeggen: ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Zoals wij hier bij elkaar zijn, zullen we het innerlijke leven, ieder van ons, op een eigen manier beleven. En dat is goed, dat hoort zo. Maar er is tussen ons ook iets gemeenschappelijks: wij vinden bidden belangrijk, hoe moeilijk het soms ook is.

Voor ons heeft het bidden iets te maken met het op een bepaalde manier zin geven aan je leven. De veelzijdigheid in onze beleving van bidden komt in mijn studie naar voren door de velerlei wijzen waarop we bidden kunnen benoemen.

Bidden heeft iets van op wacht staan, relativeren, het vol houden, een innerlijke houding, een worsteling, aandacht opbrengen voor God en voor het werkelijk waardevolle van het geestelijke leven. Bidden is op weg zijn naar de Bron van alle leven.

Laten we hier even stoppen.

Bedenk voor uzelf, jezelf eens in een paar woorden wat bidden ten diepste voor jou betekent. Schrijf het eens in één zin op.

Ik verwijs in wat nu volgt vele malen naar de tekst van de Bijbel. Bewust ga ik een beschrijvende weg en niet zozeer die van de uitleg van teksten. Reken erop dat de studie van de bijbel aan deze lezing in het Evangelisch Leerhuis ten grondslag ligt, maar ik wil het eens een beetje anders aanpakken als op de gewone manier van bijbeluitleg. Ik ga in dit geval van de Bijbel uit en we zien wat er dan in grote lijnen over gebed te zeggen valt.

Het gaat bij deze studie om zorgvuldig proeven. Wanneer jullie vinden dat het te vanavond te snel gaat en je zou je verslikken, hoest dan even door het te zeggen. Dan leggen we nader uit, om daarna hopelijk opgelucht en verhelderd weer door te gaan.

Wat we in deze studie doen, is bedoeld als het openen van luikjes ‘achter de horizon’, waardoor we in dat ‘binnenkamerleven’ kijken.

Het wil jullie inspireren om op een eigen manier verdieping in je gebed te gaan beleven. Want bidden kan je leren, je kunt erin groeien.

Bidden is steeds op zoek zijn, een voortdurend aandachtig leren luisteren naar wat God zegt en daardoor dieper binnentreden in de werkelijkheid waarin wij leven. In het gebed ontmoeten we God zelf en we kunnen er behalve allerlei moeiten ook geborgenheid en uitdaging in ervaren.

Het kan niet mooier!

Het was biddag, gebedsdag voor gewas en arbeid, en wij hadden in De Regenboog een Kadertraining over gebed. Die morgen was ik in de buurt van twee grote kerken in Veenendaal. Het zag er zwart van de auto's. Prachtig eigenlijk! Tineke gaat al jaren op bid- en dankdag 's avonds naar de dienst in de Hervormde Julianakerk aan de Prins Bernhardlaan. Als het even kan ga ik met haar mee. Met broeders en zusters uit een ánder deel van de christelijke kerk stilstaan bij onze hemelse Vader, in wie wij geloven en tot wie wij bidden. Het kan niet mooier... Die avond trokken we samen op: zij naar de Julianakerk, ik naar De Regenboog Kadertraining. Oecumene van het hart. Zo verschillend en toch één in Christus. Zo geloven en beleven wij dat.

In mijn studies over het gebed heb ik steeds geprobeerd de bijbelse lijnen over het bidden naar voren te halen. Daarbij zijn allerlei inhoudelijke en praktische opmerkingen gemaakt over de omgang met God. Mijn inzet van de studies is een persoonlijke: een gedicht en mijn persoonlijke getuigenis.

❖ Aan de tekst heb ik een soort leidraad toegevoegd: een *overzicht van de leesstof*, een korte *uitwerking van wat ik met deze studie beoog*, een opgave met *activiteiten* en een *concrete opdracht*.

Het zou het onderwerp van deze Leerhuisavond ten goede komen, wanneer jullie op een rustig moment de komende dagen of weken de daarin gegeven opdracht zelf eens uitwerkt. Het gaat er daarbij om een persoonlijk getuigenis te schrijven over de manier waarop jij zelf het gebedsleven hebt leren kennen.

Ik realiseer me dat er nog zoveel meer over het gebed te zeggen valt dan wat ik nu geschreven heb. Daarom geef ik jullie ter overweging een prachtig boekje te lezen over de verhouding tussen onze persoonlijkheid en ons bidden. Het heet 'Gebedsleven', *hoe uw persoonlijkheid uw gebed beïnvloedt*. De schrijver is Pablo Martínez en het is dit jaar uitgegeven door Novapres. Je hoeft het niet overal mee eens te zijn om er toch geweldig veel van te leren! Het gaat over geloofsontwikkeling en je eigen temperament, zeg maar je persoonlijkheid en je geestelijk leven en hoe die zich tot elkaar verhouden, hoe die elkaar beïnvloeden. Voor mensen die naar inzicht en balans zoeken is dit een origineel en verhelderend boekje!

Wat in mijn studies niet zo breed is uitgewerkt, dat zijn onze gebedsmoeilijkheden. Ik heb er wel iets over geschreven, maar summier. Daar wil ik kort als inleiding nu wat dieper op ingaan om daarna in een open gesprek wat reacties uit de groep te horen om zo met jullie een bepaalde moeite bij het bidden te behandelen.

Laten we samen eens lezen:

Psalm 10:1 (NBG)

Ik lees ook nog deze tekst uit Het Boek: 'Waarom blijft de afstand tussen U en mij zo groot, Here. Het lijkt wel of U zich juist voor mij verbergt wanneer ik U het meest nodig heb.'

De Willibrordvertaling: ‘Waarom, Heer, blijft U zo ver weg, waarom zo verborgen in bittere tijden?’

en dan lezen we verder in:

Psalm 13:1 (NBG)

Kijk, dat zijn nu moeilijkheden die voorkomen bij het bidden. Voor de psalmdichter lijkt God zo ver weg. Maar, hoewel hij God weinig of niet ervaart: hij blijft bidden! Hij gaat er ook niet van uit, dat God niet meer om hem geeft. Hij klaagt bij God, dat deze hem zal komen helpen. Hoe bijzonder dichtbij staan deze verzen. Mogelijk herkennen wij onszelf erin!

Je hoort het iemand zeggen: ‘Het lijkt wel of ik tegen mezelf sta te praten. Het lijkt wel of ik tegen een muur praat. God is zo ver weg op dit moment...’ Misschien zeg je dit zelf wel eens of zelfs wel vaker...

Het ontbreken van dat diepe gevoel bij het bidden, een gevoel van gehoord te worden, een gevoel van contact te hebben, dat is waarschijnlijk de meest gehoorde klacht als het gaat over het bidden. En ik denk dat wie eerlijk is, toegeeft. We hebben dat allemaal wel eens ervaren. Het is een gevoel van onwerkelijkheid. Alsof wat je bidt niet verder komt dan het plafond. Wanneer je de Psalmen bestudeert, verbaas je je erover hoe vaak we de gedachte van het veraf zijn van de Here God tegenkomen!

Op momenten dat God ver weg lijkt, ligt dat niet aan Hem. Zijn nabijheid voor ons die geloven, hangt niet af van de vraag of we Hem nu voelen of niet. Je kunt dat aantonen met de illustratie van de zon en de wolken. Schijnt de zon op onze druilerige en bewolkte dagen? Wij weten het: ja die schijnt, maar boven de wolken. Er kan gemakkelijk een wolk tussengekomen zijn, waardoor wij de zon niet zien en ook niet voelen. Maar de afstand tussen mij en de zon is op zulke bewolkte dagen totaal niet veranderd. Mijn subjectieve waarneming is, dat ik de zon niet zie of voel. De objectieve werkelijkheid is, dat de zon nog net zo schijnt als tevoren. Als we in een vliegtuig boven de wolken komen, zien we dat het werkelijk zo is: de zon straalt als altijd.

Wat zijn de wolken van onze gemoedsstemming waardoor we God niet ervaren? Sommige oorzaken zijn van tijdelijke aard: een paar dagen of zelfs uren later ziet het er weer heel anders uit. Als je vermoeid bent of behoorlijk in de stress, dan lijkt het wel of de geestelijke dingen moeilijker te ervaren zijn.

Vermoeidheid en stress bijvoorbeeld reageren zich af op onze gevoelens, op onze gevoelsmogelijkheden. Een voorbeeld uit een totaal andere hoek, dat van de creativiteit: intense stress of vermoeidheid vermindert iemands creatieve vermogens of vermindert het geduld in het omgaan met elkaar. Net zoals dit zich uit op het lichamelijke gebied, uit zich dit op onze innerlijke vermogens. Er zijn grenzen! Lichamelijke of emotionele uitputting laat onze gevoelens opdrogen. In zulke tijden kan het niet anders of we ondervinden moeite in het ervaren van God. Het zal ongetwijfeld van mens tot mens verschillen, maar feitelijk gaat dit voor ons allen op: hoe meer vermoeid je bent, hoe minder fijngevoelig je bent.

Dus als je bidt en je ervaart Gods nabijheid niet, hoeft niet de eerste vraag te zijn: ‘heb ik gezondigd?’ (overigens een hele goede tweede vraag!), maar is de vraag: ‘ben ik niet te moe om op dit moment stille tijd met God te hebben. Kan ik niet veel beter gaan slapen?’ Want de zon schijnt toch wel: God houdt toch wel van mij! Als je erg vermoeid bent, kan je ook gemakkelijker geïrriteerd raken. Dan kan je je aan jezelf gaan ergeren, maar ook aan God: Is Hij me vergeten??

Stress heeft net als zonde een grote en negatieve invloed op ons geestelijk leven. Zeker als het gepaard gaat met somber denken, kwaarmoedigheid of depressie. Als je daar last van hebt, vervormt dat vaak de manier waarop we de werkelijkheid zien. Je leest het letterlijk in de bijbel: de man Gods, Mozes is in Numeri 11 zeer mismoedig. Laten we het modern zeggen: hij is depri. Hij ziet het niet meer zitten en heeft zelfs suïcidale neigingen ('dood mij dan maar liever' in vers 11).

Als je erom heen leest, blijkt, dat die negativiteit te wijten was aan uitputting! Hij heeft véél te veel en veel te zwaar werk. Mozes lijdt aan een burn out! Lees het allemaal maar eens na. Depressie op zichzelf geen zonde. Maar doordat hij zo gespannen en negatief is, kan Mozes de werkelijkheid en zelfs God niet zien zoals die werkelijk zijn. Daarom ziet hij alles veel te somber. Hij wordt door vermoeidheid geremd in zijn gevoelsleven en daardoor ook in zijn geestelijk leven. Gelukkig heeft hij een wijze schoonvader die hem erbij helpt...

In zo'n situatie is het niet alleen moeilijk om de nabijheid van God te ervaren, maar ook moeilijk om te gaan bidden. Als je dan daar maar langere tijd mee stopt, schiet het ook niet op want dan ga je geestelijke droogte ervaren. En nog wat verder komen de schuldgevoelens. Dit hele proces wordt door mensen soms omschreven als een glazen wand: ik praat wel, maar het bereikt God nooit. Ik kan niets meer van God ervaren. Op de duur wordt God afstandelijk voor je en schuift de wolk er zo ver voor, dat iemand zijn geloof bijna kan kwijt raken of opstandig wordt naar God. Niet ongevaarlijk allemaal!

Wat is de les eruit?

Als we bidden, is het van belang dat er harmonie is: er behoort gezond gevoel bij, dat God er is en naar je hoort; er behoort gezond denken bij, dat zich baseert op de bijbelse waarheid over hoe God is en er behoort een gezonde keuze bij: ik besluit nu om te bidden, of: ik besluit nu om iets anders te gaan doen of te gaan rusten. Vertrouwend rusten is zo verkeerd nog niet...

Ik hoop dat deze overwegingen jullie aan het denken zetten of jullie bevrijden van de gedachte dat geestelijk leven betekent dat je altijd bezig moet zijn, het liefst met de dingen van God. De Here Jezus leert ons in zijn gebed de verhoudingen voor een kind van God: eerst toekomen aan de Here, maar zeker ook aan de dingen voor jezelf en de naaste. Een ontspannende gedachte!

We behoeven God niet altijd te voelen, maar we mogen ons leven zo inrichten, dat we ons dagelijks bewust kunnen zijn van de aanwezigheid van God in ons leven. Evenwichtig leven is een goede basis voor evenwichtig bidden. Daar gaat het om.

Gebed om stilte

Ik zoek naar stilte
in mezelf,
naar rust en ruimte
om te bidden.

Maar wat ik vind
is zorg en onrust,
een bezig zijn
met duizend dingen,
kabaal in mezelf.

U die altijd
een luisterend oor hebt voor mij,
heb ik eigenlijk wel
een luisterend oor voor U?

Vergeef mij, Heer,
en breng mij tot bedaren,
laat mij de stilte vinden
die ik zo behoef,
de ene stem
die mij vertrouwen geeft
en eenvoud,
de hechtheid van de vriendschap,
de dagelijkse wandeling
met U, mijn God,
mijn deelgenoot, mijn Vader.

Jaap Zijlstra
uit:
Het geheim van het graan

‘De van vrede doordrongen vreugde in het leven van een christen is alleen mogelijk voor wie het diepe geheim kent van de dagelijkse vernieuwing: wie zich voortdurend tot God wendt, zal nieuwe kracht ontvangen uit het domein van de Eeuwige.’

Ole Kristian Hallesby

Doel van deze studie over gebed

1. Kennisoverdracht over wat bidden is

De geestelijke- en levenssituatie van de deelnemers in ons Evangelisch Leerhuis verschilt nogal. Sommigen zijn meer ervaren in de omgang met God dan anderen. Ik probeer een

inhoudelijk antwoord te geven op de vraag wat we onder bidden verstaan. Als God bij ons is en persoonlijk contact met Hem mogelijk is, ligt de vraag voor de hand hoe de omgang met God dan kan gaan. Daarover gaat het in deze studie.

Een belangrijk element in het persoonlijke contact met God is het gebed. Voor de praktijk van ons geloofsleven en van ons gemeentelven is het daarom van belang te weten wat de Bijbel ons bekend maakt over het bidden. Het maakt uit of we veel of weinig weten over wie God is en hoe Hij omgaat met ons gebed. We denken dus na over de God tot wie we bidden en wat dat bidden inhoudt.

2. Vaardigheidsontwikkeling in het (kring)gebed

De gemeente- ofwel wijkkringen vormen in ons gemeentelven de plaats waar de levendige ontmoeting tussen gemeenteleden (en geïnteresseerde bezoekers) plaats heeft. Naast het bijbelse onderwijs, de onderlinge ontmoeting en de christelijke gemeenschap vormen gebed en voorbede de pijlers van het kringenwerk. Tot een van de basisverantwoordelijkheden van de kringleider behoort het streven naar geestelijke groei van zichzelf en de kringleden. Geestelijke groei kan niet zonder bijbelse toerusting, de groeiende omgang met God en het op verantwoorde wijze toenemen van de onderlinge verbondenheid tussen de kringleden. In dit groeiproces vervullen de kringleiders de rol van (bege)leider.

Het zelf ervaren van de vrede en vreugde door het bidden is voor gelovigen van belang, ook die van het samen leren bidden (vgl. Fil.1:3,4; Hebr.10:24). Onder meer in de wijkkringen vindt vanuit onze betrokkenheid met anderen binnen de gemeente de geregelde voorbede voor de zieken en de zendelingen plaats. Het is van belang dat wie leiding geeft binnen de gemeente, bijvoorbeeld de kringleiders, in staat zij het gebed in hun kring aan te moedigen en erin voor te gaan. Behalve het persoonlijke gebed zullen zij hun kringleden leren in een grotere en kleine groep te bidden. Ook zullen zij voorgaan in de diversiteit van het gebed (aanbidding, voorbede, zegenen, danken). Wie het Evangelisch Leerhuis volgt, zal zich deze dingen ook met betrekking tot de eigen plaats in het gemeentelven realiseren. Of je nu (kring/jeugd/kinderdienst)leider bent of niet, we zijn een voorbeeld voor anderen.

1. Wat doen we als we bidden?

Over het gebed is veel gezegd en geschreven, maar het eenvoudige antwoord op de vraag wat bidden is, zal uitgaan van wat de Bijbel ons erover bekend maakt. Simpelweg zeggen: ‘bidden is praten met God’ geeft een ware, maar slechts gedeeltelijke en te onduidelijke indruk.

1.1 Tot wie bidden we?

In het Oude Testament lezen we op een zeker moment, dat de mensen *de naam van God gingen aanroepen* (Gen.4:26; 12:8; 13:4 vgl. Jes.64:7). Als een bevrijding horen we in een van de eerste hoofdstukken van de Bijbel, temidden van de beschrijvingen van de chaos die de mensen van deze wereld hebben gemaakt, dat men toen begon met de naam van de Here aan te roepen. God ging zijn weg met de mensen die Hij geschapen had. De mensen gingen hun eigen weg, met en zonder God. Maar zij die met God wilden leven, gaven daar uitdrukking aan door zich in contact te stellen met de God die bij mensen wonen wil, die met hen wil zijn en hun levens wil leiden door zijn woorden en daden. Wanneer Abraham in het beloofde land is aangekomen, horen wij opnieuw met vreugde vertellen dat hij naar de plaats van het altaar gaat en daar de naam van de Here aanroeft. Deze term duidt op meer dan een enkel gebed en betreft een ‘geregelde’ dienst aan God, de eredienst. Bidden heeft dan ook van doen met de invulling van de relatie tussen mensen en God, persoonlijk en gezamenlijk. Het is een reactie op wat mensen van God ervaren en hoe wij daar door middel van woorden en gedachten op ingaan naar God toe. Bidden is een uitdrukking van zeggen en horen, van luisteren en spreken, van ervaren en reageren...op God.

1.1.1 De naam

In het O.T. openbaart God zijn naam aan Mozes. In de brandende doornstruik geeft de Here te kennen, dat Hij de God is van de vaders (onder meer Abraham, Isaak en Jakob). Mozes krijgt de opdracht zijn volk uit Egypte te leiden. Vanwege die enorme opdracht vraagt Mozes naar de naam van de Opdrachtgever, om zo tegen het volk te kunnen zeggen hoe deze God heet, die met hem gesproken heeft.

De openbaring van de Godsnaam heeft zo'n grote betekenis vanwege de achtergrond van het belang dat men in die tijd hechtte aan de kennis van iemands naam. In onze cultuur wordt een bepaalde naam gegeven omdat men daar een soort voorliefde voor heeft. Je vindt een naam mooi of deze past in de namen van de familie. In Klein Azië en Egypte in de tijd van de aartsvaders werd een direct verband gelegd tussen de naam en het wezen (van de mens). Wie iemands naam kende kon daardoor een zeker beeld vormen van zijn persoon.

God openbaart zijn naam aan Mozes en zegt daarin drie belangrijke dingen over zichzelf (zie Ex.3:13 vv.):

- De geheimvolle naam JHWH (Jahwe) betekent zowel 'Ik ben er' als 'Ik zal er zijn'

God heeft een naam. Hij is niet het nameloze, het Al, maar Hij maakt zich kenbaar als een werkelijkheid die zich *in* de wereld *van* de wereld onderscheidt. In deze naam openbaart God zichzelf als een God die radicaal de kant kiest van de mensen. Hij verschijnt aan Mozes als de reddende God. Hij roept het volk op in Hem te geloven en zich toe te vertrouwen aan zijn leiding. Wie met deze God wil spreken, weet dat Hij op allerlei manieren nabij is (*Ik ben er*), ook al kan Hij ervaren worden als de merkwaardig verre God. God is door zijn naam de Aanspreekbare. Hij zou blijken de God te zijn, die meetrekt met het volk en die geheel anders is dan wat de omliggende volken voor goden aanzien. Men kan niet over Hem beschikken: Hij beschikt. Men kan Hem niet betrekken in de berekening van menselijke plannen. *Hij zal er zijn*, de gehele geschiedenis door. Hij gaat zijn volk voor naar een toekomst die Hij voor hen heeft bereid. Hij is de vrije en tegelijk bevrijdende God. De Here openbaart zich aan Israël als de heilige God, aan wie eer en verering toekomt om wie Hij is en wat Hij doet.

1.1.2 De Zoon

Behalve op deze twee naam-wegen heeft God zich volgens de Bijbel definitief geopenbaard in zijn Zoon Jezus Christus.

In de aankondiging van de geboorte van Jezus zegt de engel tegen Maria dat zij zwanger zal worden en een zoon zal baren die ze de naam Jezus moet geven. 'Deze zal groot zijn en Zoon des Allerhoogsten genoemd worden...' (Luc.1:33 vgl. vs. 35, waar over de Heilige Geest gesproken wordt, over de kracht van de Allerhoogste, over het heilige, de Zoon Gods). In de mens geworden Zoon neemt God de naam van een mens aan. Vanaf dat moment is de naam van God voor ons christenen onafscheidelijk verbonden met de naam Jezus, die betekent: God is hulp, heil (Je=Jahwe, sjua=heil; de HERE is redding). In Jezus Christus is God met zijn volk en zal Hij altijd bij hen zijn (Matth. 28:18-20). In Jezus Christus heeft God zijn wezen en zijn karakter onthuld: 'Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, die aan de boezem des Vaders is, die heeft Hem doen kennen'(Joh.1:18). Het typerende van het christelijke gebed is, dat wij tot die God bidden, de Vader van onze Here Jezus Christus.

In de Here Jezus Christus ervaren wij door het geloof dat Gods definitieve belofte aan de wereld (aan ons die geloven) in vervulling gaat. In Hem zijn gelovigen verlost van zonde en

bevrijd van de macht van de zonde. Jezus is de Messias, de Gezalfde: Hij helpt, Hij is getrouw, Hij gaat met ons voor God staan. Alleen door Hem en met Hem kunnen wij door de Heilige Geest tegen God 'Abba', Vader zeggen (Rom.8:15, Gal.4:6). Jezus Christus gaat met ons door alle tijden, Hij is er bij: 'Jezus Christus is dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid' (Hebr. 13:8). Hij schenkt ons de Erbijgeroepene, de Heilige Geest, om tot in eeuwigheid bij ons te zijn (Joh.14:15-17).

1.2 God en mens

In Jezus Christus roept God de mensen tot zich en verbindt hen weer met hun Schepper en Verlosser. Door je in deze relatie met God te laten opnemen, erkennen wij als gelovigen onze eigen eindigheid, onze zondigheid, die verlossing nodig heeft en ons schepsel zijn. Maar door dat geloof vertrouwen wij er ook op dat God met ons meegaat op onze levensweg en leidt Hij ons binnen in de nieuwe wereld van het gezin van God, de gemeente. Het geloofsantwoord op de openbaring van God in zijn naam en in Jezus Christus, is het 'ja' van onze toewijding aan Hem. Wie gelooft, beaamt de grootheid van deze God en wil leven tot zijn eer. Gelovend en hopend en liefhebbend bewijzen wij God de eer door Hem aan te roepen en zijn naam te prijzen en te heiligen.

1.3 Samenvattende conclusie

Het is goed om ons te realiseren *welke God het is, tot wie we bidden*. Deze God, de ene en enige God, die zich in de Bijbel en in Jezus Christus bekend maakt, Hij is onze God. De levende omgang met God spreekt Hem dus bij name aan en de gelovige weet zich door Hem aangesproken, geroepen. Wie bidt, zoekt met zijn innerlijk leven de omgang met God. De band van een gelovige met God vindt zijn diepste uitdrukking in de gelovige overgave aan Hem en in het gebed tot Hem.

Onze God is echter niet alleen goed, barmhartig en liefdevol, Hij is ook heilig, rein en zuiver. God is rechtvaardig en heilig en vol majesteit (Exod.3:4; Hab.2:13; vgl. Jes.6:1vv.; Dan.7:9-10). Dezelfde psalmen die zingen over Gods nabijheid en liefdevolle zorg, roepen ook uit: 'Verhoogt de Here, onze God, buigt u neder voor zijn heilige berg, want: Heilig is de Here, onze God.' (Ps.99:9). Eerbied, respect, lofprijzing, dat is de houding waarin je God alleen kunt ontmoeten. Hij is niet voor iedereen zo maar als vanzelfsprekend een Helper. Het feit dat wij Gods schepselen zijn, is niet genoeg om te zeggen dat God voor iedereen zorgt. De ogen van de Here gaan in het bijzonder uit naar hen die Hem liefhebben en eren, die in zijn wegen

wandelen. In Jezus Christus is de Here een ontfermende God. Alleen door de Zoon is Hij de God van vergeving (Joh.1:29). Zonder Jezus is de Here de Rechter van het heelal en van al wat leeft (Hebr. 10:19-39). Voor wie de zorg van God en de liefde van Jezus afwijst is Hij de rechtvaardige, die ook daarop reageert (Marc.16:14-16). Hij is immers ook de God die de zonde haat. Gods toorn is even werkelijk als zijn liefde en ontferming. Vandaar het belang van bekering, geloof, heiliging en levensvernieuwing! Blijft: de Here is de God van ontferming, die niet één mens verstoten zal die in geloof ziende op het offer van de Here Jezus, bij Hem vergeving en een nieuw leven zoekt.

Wie Hem aanroept in de nood, vindt zijn gunst oneindig groot!

2. Wat is bidden?

Bidden is open staan voor God. Als gelovig mens erken je dat je schepsel bent met alle moeiten en beperkingen van ons weerbarstige leven. Maar toch, wie bidt overstijgt zijn eigen kleinheid en keert zich tot God, verheft zijn hart tot Hem en spreekt met Hem. Bidden heeft een bepaald adres: het hart van de eeuwige God, de God van Abraham, Isaak en Jakob, die zich in de geschiedenis van Israël openbaarde, die zich definitief heeft uitgesproken in Jezus Christus en die wij (die geloven) daarom de God en Vader van onze Here Jezus Christus mogen noemen. Alle vormen van gebed zijn een uitdrukking van onze verbondenheid met God. In ons bidden is er een samenwerking tussen zowel menselijk als goddelijk handelen, het komt voort uit zowel de Heilige Geest als uit ons zelf. Wij bidden met woorden die in onze eigen gedachtewereld worden bepaald, maar het zijn de woorden die mede door de Heilige Geest worden gevormd. De Geest van God, die in de gelovigen woont, geeft richting aan ons bidden (vgl. Joh.7:38; 1Cor.14; Rom.8:26). Bidden is gericht op de Vader, vereniging van onze menselijke wil met die van de mens geworden en verheerlijkte Zoon, beïnvloed door de Heilige Geest. Het is een beweging van liefde die uitgaat van God en waarop de mens in liefde antwoordt.

2.1 *Samenvatting van wat bidden wel en niet is*

Bidden is:

- je hart tot God opheffen
- luisteren naar wat God in Zijn Woord zegt
- spreken, antwoordend spreken met God
- een uitdrukking van onze verbondenheid met God

- vertrouwelijke omgang met onze hemelse Vader, openhartig met onze Vader delen wat er in ons leeft
- het zoeken van Zijn wil en Rijk
- vertrouwend uitzien naar wat Hij doet en schenkt
- omgaan met God, leven in een persoonlijke relatie
- reageren op Gods aanspraak op ons leven, op onze tijd
- een oefening in vertrouwen en toewijding aan God en zijn Rijk
- ‘eenswillend’ worden met God, leren Gods wil te willen
- afhankelijk vragen om bemoediging en toerusting
- vertrouwen uitspreken in God en zijn dagelijkse zorg voor ons persoonlijk leven
- omgaan met God door uitgesproken te leven uit zijn belofte
- de belangrijkste oefening van het geloof

Bidden is niet:

- hetzelfde als mediteren, hoe noodzakelijk overdenking ook is
- niet hetzelfde als filosoferen, hoe belangrijk diep nadenken ook is
- niet hetzelfde als mijmeren in een eerbiedige stemming, hoe gepast eerbied ten opzichte van God ook is

Kinderlijk eenvoudig verwoord is bidden weergegeven in dit gedicht van Guido Gezelle:

‘Ik wandelde, ik wandelde alleen,
ik wandelde en sprak tot de Heer:
Hij sprak en ik hoorde, en Hij hoorde en ik sprak,
en ik wandelde en ik sprak tot de Heer.’

Zonder gebed blijft het geloof een theoretische overtuiging. Zonder gebeden blijft de samenkomst en eredienst een uiterlijk ritueel. Zonder gebed mist ons ethisch en sociaal handelen diepte. Zonder gebed blijft er verre afstand tot God, mist de gemeenschap haar doel.

2.2 Bidden in Jezus’ naam

Vooraf in het evangelie naar Johannes worden we aangemoedigd om te bidden in de naam van de Here Jezus en naar zijn Geest, in zijn wil (Joh.15:16; 16:23-26). De term ‘in Jezus naam’ is uiteraard niet bedoeld als een formule waardoor iets pas gaat werken. Bidden in Jezus’ naam betekent dat wij de moed om voor Gods aangezicht te verschijnen, ontlenen aan Gods genadige liefde voor ons, zoals die bewezen is in de Here Jezus Christus. Jezus is tot ons gekomen dwars door de kloof die zijn heilige Vader in de hemel en ons van elkaar scheidde. De Here Jezus is de enige die ons plaats en ruimte en gelegenheid geeft om tot God te naderen.

Zonder Jezus zouden we in het uiteindelijk tegenover God staan ogenblikkelijk door het vuur van zijn heiligheid in onze zonden getroffen worden. Zonder Jezus hebben wij bij God niets om op te staan of ons achter te verschuilen. Hij is de Verzoener tussen God en ons. Hij is de Hogepriester die voor ons pleit in het hemels heiligdom (Rom.8:34; Hebr.4:14vv.). Als wij eenvoudig en oprecht bidden in Jezus' naam, dan mogen wij er zeker van zijn, dat ons gebed geen alleenspraak is, maar dat het Gods oor en Gods hart bereikt (vgl. Matth.6:6).

Bidden in Jezus' naam is bidden in zijn Geest, naar zijn wil (1Joh.1 en 5). Wie wil weten wat het bidden in Jezus' naam concreet inhoudt, zal het gebed dat Hij zijn discipelen leerde als leidraad nemen: het is Jezus en zijn Geest te doen om de eer van God de Vader, de komst van zijn koninkrijk en onze gehoorzaamheid daaraan. Het kenmerkende van ons christelijk bidden is dat het zich vanwege Jezus Christus tot onze hemelse Vader richt en dat we uit de Bijbel leren dat de Vader het ook wil verhoren in Jezus' naam. In ons bidden zullen we Jezus' naam niet ongenoemd laten (zie bv. het dramatische 'Heer, ontferm U over ons...' uit Hand.7:59,60 en de niet minder diepgaande belijdenis van de innerlijk overtuigde en 'knielende' Thomas (Joh.20:28). Meestal zullen we in ons gebed het adres dat Jezus ons leerde, handhaven: zijn Vader die in de hemelen is. Wie in persoonlijke belijdenis of aanbidding tot Jezus gaat, volgt daarin een lijn die in de Schrift ook wordt uitgewerkt (vgl. Op.5:9-14; 19:1-10).

2.3 Raad van Jezus over het bidden

Afgezonderd en oprecht bidden:

'En wanneer je bidt, wees dan niet als de schijnheiligen; zij staan graag in de synagogen en op de hoeken van de straten te bidden, om op te vallen bij de mensen. ... Maar als je bidt, ga dan je binnenkamer in doe de deur dicht, bid tot je Vader, die in het verborgene is; en je Vader, die in het verborgene ziet, zal het je lonen.' (Matth.6:5,6 WV; vgl. voor onderwijs van Jezus over het gebed: Luc.11:1-13).

Een huichelaar of schijnheilige is iemand die alleen voor de uiterlijke schijn goede daden verricht. Zijn motieven deugen niet. Bidden in het openbaar kan op zijn plaats zijn en wordt soms van ons gevraagd. Maar als je alleen bidt opdat anderen je zullen opmerken, dan is je gebed niet zuiver op God gericht. Het gaat niet louter om de plaats van bidden. We kunnen in elke ruimte tot God bidden, zelfs in een voorraadkamer, zoals hier in de tekst letterlijk staat. Jezus bad wel op een berg, in het open veld. Niet de plaats is belangrijk, maar de afzondering en de innerlijke gesteldheid die zich op God richt.

Gericht en volhardend bidden

‘Gebruik bij het bidden geen omhaal van woorden zoals de heidenen, want die menen dat ze vanwege hun talrijke woorden verhoord zullen worden. Neem daar geen voorbeeld aan, want jullie Vader weet wat je nodig hebt, voordat je het Hem vraagt. Jullie moeten zo bidden: ‘Onze Vader in de hemel, uw naam worde geheiligd, uw koninkrijk kome...’

(Matth.6:7-14 WV).

Sommige mensen denken dat het steeds herhalen van dezelfde woorden - als een soort mantra of bezwering – er voor zorgt dat God hen hoort. Anderen nemen hun toevlucht tot een speciale stemverbuiging, toonhoogte of volume bij het bidden. Het is om wie Hij is gepast eerbiedig tot God te spreken. Het is ook niet verkeerd God meerdere malen hetzelfde te vragen. Jezus moedigt volhardend gebed zelfs aan en gaat zijn discipelen erin voor (zie ook Paulus in Rom.12:12 en Col.4:2). Maar Hij veroordeelt oppervlakkige herhaling van woorden, die niet voortkomen uit een oprecht hart. We kunnen niet snel teveel bidden, als onze gebeden maar oprecht, gemeend, gericht en volhardend zijn.

Om ons dat te leren, gaf Jezus het voorbeeld van *gericht bidden* in het zgn. Onze Vaderdiscipelgebed. We leren erin wat werkelijk voor ons van belang is om te bidden, waarbij de eer van God en het prijzen van zijn naam vooraf gaat. Als we bidden voor zijn werk op aarde, mogen we God ook vragen te voorzien in onze dagelijkse behoeften en om zijn hulp in onze dagelijkse strijd. Zulk bidden geeft ons een heldere blik in het heden en een hoopvolle blik op de toekomst. Wij bidden dan niet dan niet zomaar wat weg, ongestructureerd. Ook niet om God over iets in te lichten of om in het bijzonder zijn aandacht te trekken, maar omdat we weten dat Hij onze Vader is, wiens aandacht naar zijn kinderen uitgaat. Die we alles wat ons bezighoudt mogen vertellen. Aan wie we in vertrouwen en eenvoudige afhankelijkheid ons hart kunnen uiten. Omdat de Vader weet wat we nodig hebben, is er reden het vraaggebed kort te houden.

Voor een bredere uitleg van de inhoud van dit gebed verwijst ik naar het boekje ‘Heer, leer ons bidden’, J.C. Bette, H.J. van den Brink, Veenendaal 2003 (3).

3. Verschillende vormen van gebed ofwel: bidden in verschillende toonaarden

3.1 Lofprijzing

Een eerste wijze van bidden is het prijzen en loven van God in de aanbedding, als antwoord op zijn handelen en op zijn Woord. De Here aanbidden betekent: Hem als God erkennen, als Schepper van al wat bestaat en als Verlosser van al wie Hem volgt, als Heer die we dienen in zijn oneindige en barmhartige liefde. God aanbidden betekent Hem in woorden en daden loven en prijzen, de eer en het respect, de verheerlijking geven die Hem toekomt. Een mooi voorbeeld is de lofzang van Maria, waarin zij haar lage staat erkent en met dankbaarheid God roemt omdat Hij grote daden aan haar heeft gedaan en dat zijn naam heilig voor haar is (Luc.1:46-56). Aanbedding van God bevrijdt een mens van zelfgenoegzaamheid, van de slavernij van de zonde en van de verafgoding van de wereld en alles wat zij te bieden heeft. Sinds de komst van de Here Jezus Christus en de uitstorting van de Heilige Geest prijst de kerk van alle plaatsen door alle eeuwen heen de naam van de drie-enige God in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen (Ef.5:18-20). Luther zei: ‘Wie zingt, bidt tweemaal!’ Wie God looft verheft zijn hart en stem tot God om zijn lof te zingen, soms onder de meest benarde omstandigheden (Hand.16:25; zie ook Luc.2:28; 24:53; Hand.2:47; Rom.15:11; Openb.19:5). Alle brieven van Paulus beginnen en eindigen met lofprijzing. Christelijk leven is leven met de lofzang op onze lippen!

Prachtige voorbeelden van lofprijzing lezen we in 1Tim.1:17, Ef.3:20-21 en Openb.4:11; 5:9-14; 7:10-13; 19:1-9.

Zie verder de Bijlage 1 uit: ‘Open lijnen’ een cursus in omgaan met God en met elkaar, Ds. Philip Troost, Kampen 2003 (3).

Hieronder wordt het onderwerp Lofprijzing en aanbedding in onderdeel 9 nog nader toegelicht.

3.2 Dankzegging

Een tweede wijze van bidden is het danken als antwoord van de gelovige op de schenkende liefde en goedheid van God. Wij hebben onszelf niet gemaakt. De mens leeft niet uit zichzelf en heeft zijn bestaan niet aan zichzelf te danken. Ons leven is een geschenk en een gave van Gods goedheid (Col.1:17). In het *dankgebed* spreken wij die dankbaarheid voor ons leven en al wat Hij schenkt naar God uit. In het bijzonder is onze verlossing door de Here Jezus Christus en het feit dat we een kind van God geworden zijn een zaak van voortdurende dankbaarheid. Danken is een fundamentele manier van bidden voor een christen en zal een

vaste plaats hebben in het leven van alledag. In de samenhang van de gemeente hebben de dankliederen ook een vaste plaats.

Het past ons niet achteloos voorbij te gaan aan de onbegrijpelijk diepe dingen die ons door de Here als een geschenk en uit genade zijn toegekomen. Wie daarvoor de Gever niet dankt, verarmt zijn of haar leven! Er is geen vanzelfsprekendheid in de geboorte van een gezond kind, in de liefde en trouw van een medemens, in de gaven van de natuur en in die van de Geest, in genezing van een ziekte enzovoort. Dankbaarheid is een gepaste, gezonde en normale reactie van mensen die een geschenk ontvangen hebben: het vervuld onze gedachten en stuurt onze daden. Zo zullen we dankbare gedachten oefenen aan God.

3.3 Belijdenis en overgave

Een derde vorm van bidden is het gebed van *schuldbelijdenis* en overgave als antwoord op de oproep van God om heilig en toegewijd te leven. In het berouwvolle gebed belijden we aan God wat we verkeerd hebben gedaan, waarin we tegenover Hem gezondigd hebben of de mensen verkeerd hebben behandeld. We bidden uit een gesteldheid van overtuiging en berouw om vergeving en reiniging. De zaken waarom het gaat noemen we bij name. We geven ons voor het eerst of opnieuw volkomen over aan Gods wil, zoals de Here Jezus zich aan de wil van zijn Vader overgaf.

Het gaat in *overgave* om jezelf, zoals je bent. Dit gebed kan bij het begin van elke dag gebeden worden met het oog op de dingen die vandaag weer te wachten staan. Maar ook aan het eind van de dag kunnen we alles nog eens de revue laten passeren en daar met God over spreken. Op moeilijke momenten in je leven zal dit gebed een bijzondere plaats krijgen: in ziekte of pijn, bij fundamentele levenskeuzen, wanneer je ervaart dat je geloof aangevallen wordt, in noodsituaties en vervolging. Voorbeelden van het gebed van overgave vinden we bij David in de Psalmen (32 en 51). Wie God zijn schuld belijdt, baant hem de weg dat Hij ons opnieuw zijn heil doet zien! Het reinigt en zuivert je leven, in het bijzonder wanneer je bidt dat ook de patronen waardoor de zonde ontstaat, veranderd zullen worden. Met Gods kracht begint hier de weg van verandering en levensheiliging!

3.4 Voorbede

Een vierde manier van bidden is die van het bidden voor anderen, de voorbede of voorspraak. Dit bidden vloeit voort uit het inzicht hoezeer wij God nodig hebben, niet alleen wij zelf, maar ook zij die ons lief zijn (of juist niet). Veel van wat er in de wereld, in de geschiedenis van mensen, gebeurd, lijkt op wat mensen noemen 'het blinde noodlot'. Natuurrampen, de

dood van een geliefde, onrechtvaardig lijden, vernedering, discriminatie, belediging, verachting en noem de waslijst van wat mensen allemaal overkomt maar op. Veel mensen zijn eenzaam, lijden onder ziekte en ouderdom en weten zich geen raad van ellende. Soms kunnen zij zelf de weg naar God niet eens meer vinden of blijft het bij een bittere klacht. In de bijbel lezen we ook de klaag- en smeekgebeden. De vraag leeft: waarom gebeurt dit? Waarom moet dit onheil juist mij treffen? Waarom laat God dit allemaal toe? Het kan zo overweldigend zijn, dat anderen voor je zullen bidden. We vertrouwen God onze zorgen en zieken! toe, bidden Hem om in hun leven erbij te zijn zodat zij mogen ervaren dat Hij hen ten diepste draagt en ondersteunt. God is voor ons als een vader en als een moeder. Hij houdt van ons en trekt zich onze zorgen aan. In het smeekgebed drukken we (hoe dan ook, tóch) ons vertrouwen in Hem uit (zie bv. Psalm 23, 54, 57, 62, 70, 86, 130, 142).

In de *voorbeeld* noemen we elkaars naam en situatie bij de Here. We pleiten voor elkaar en bewijzen zo onze solidariteit met de andere medegelovigen, met de medemens. God hoort onze gebeden en Hij verhoort ons bidden op een manier die alles wat wij kunnen denken en hopen ver overstijgt (Luc.11:1-13; Ef.3:20; Fil.1:4; Hebr. 13:18; Jac.1:5,6; 5:7-18). Wij kennen Gods beweegredenen niet. Alleen Hij weet wat het uiteindelijke doel is. Daarom mogen we altijd onze schuldbelijdenis, klacht en smeking voor Hem brengen en onszelf toevertrouwen aan zijn liefde en goedheid. Over de wijze waarop God onze gebeden verhoort zullen we nadenken in de studie bij Gebed 2.

Zoals het gebed van de gemeente ons als enkeling wil leiden en sterkt, zo wordt het gebed van de enkeling altijd gedragen door de gemeenschap van gelovigen. Je bidt niet alleen! In de voorbede dienen we de gemeenschap, de christelijke gemeente. Bij onze voorbede zullen we uitgaan van Jezus als onze Voorbidder in de hemel (Rom.8:5; Hebr. 7:5), van de Heilige Geest als de Voorbidder in ons eigen hart (Rom.8:25,26) en van de gemeente, die volhardend bidt.

3.5 Vragen en zeggen

De vijfde manier van bidden die we hier bespreken is het vrije gebed, waarin we aan de Here voorleggen wat ons zo bezig houdt. Onze zorgen en nood, vreugde en dankbaarheid, vragen en verwachtingen worden aan de Here God uitgesproken in de verwachting dat Hij het hoort en erop reageert (Joh.16:23; Matth.18:19vv.).

Dan vragen we Hem om kracht voor ons werk, om hulp in moeilijke dingen, om sterkte in de geestelijke strijd, om te groeien in waarheid en liefde, om de gaven van zijn Geest te mogen uitwerken in het gewone, alledaagse leven en om de komst van zijn koninkrijk. We bidden voor hen die ons lief zijn, voor kinderen en kleinkinderen, voor het werk en de kerk, voor te nemen beslissingen en genomen besluiten. Wie zijn eigen onmacht of tekortkomingen erkent, zal zich steeds weer tot die rijke en sterke God wenden. Tot Hem die beloofd heeft ons bij te staan en te helpen. Zijn hulp vult niet alleen de lege plaatsen in onze vermogens op: door te bidden belijden wij dat we van de Here afhankelijk zijn! Zo leren we meer en meer in alles wat we doen en laten ons op God te richten. Dat leert ons voortdurend te leven uit wat God door ons heen wil doen en werken. Zulke biddende omgang met God is de geestelijke ademhaling voor elk kind van God. Het dagelijks gezond ademen van het gebed wordt ons in het bijzonder in het 'Onze Vader' geleerd.

Het meest kenmerkende in al ons bidden is het kinderlijke. Wie bidt is als een kind die bij vader of moeder komt, niet alleen om iets te vragen, maar ook en eenvoudig om te zeggen dat het van hen houdt. Je hoort het een klein kind zeggen: ik vind jou gewoon lief. Zo bidt een gelovige met zijn of haar hart tot God: 'U heb ik lief, Here, met mijn hele hart.' Christelijk leven vindt in het gebed het antwoord van de aanhankelijke en afhankelijke wederliefde. Wanneer heb je geloof genoeg om te bidden tot God? Wanneer we in onze eenvoudige afhankelijkheid ons tot de Here Jezus wenden om hulp. Open en vertrouwelijk de dingen aan Hem vragen en wat je bezig houdt tegen Hem zeggen. Zo is bidden de vrije, gelukkige, dankbare omgang van een kind van God met zijn of haar hemelse Vader!

N.B.

1. Aan het eind van de volgende studie wordt een aanbeveling gedaan van boeken die behulpzaam zijn in het onderwijs over het gebed.
2. Voor het bidden naar aanleiding van een Psalm verwijs ik naar de preken-serie uit Psalm 86, tot nu toe de volgende data in 2003: 14/9; 5/10; 26/10 en 16/11. Preekcassette's te verkrijgen bij de cassettedienst of via contactpersoon H. van de Kamp, tel. 0318-526812.

Persoonlijk gebed

'Ik ben blij met Uw goedheid,
die mij ruimte geeft om te leven.
Ik ben blij met Uw liefde,
die mij tijd van leven geeft.
Ik ben blij met de kostbare mensen,

waardoor U mijn leven zin en doel geeft.
Geef dat ik steeds
onder uw goede zegen mag leven
met het kostbare geschenk
van Uw nabijheid, HERE.’
Amen

Persoonlijk getuigenis

Ik ben grootgebracht met het bidden. Mijn beide ouders zijn me daarin voorgegaan. Niet dat ze zich dat zo bewust waren, want zij baden ‘gewoon’ hun dagelijkse formuliergebed, onder meer aan tafel het ‘Onze Vader, die in de hemelen zijt...’. Wanneer er zich in ons gezin of in de familie- of vriendenkring iets bijzonders voordeed, bad mijn vader een persoonlijk gebed. Daarin ging hij dan met eigengekozen woorden in op de situatie en legde dat aan God voor. Dat maakte, waarschijnlijk ook vanwege het nieuwe en direct aansprekende veel indruk op mij. Mijn moeder heb ik, als ik het me goed herinner, pas aarzelend hardop horen bidden, toen mijn vader was overleden en zij die taak blijkbaar wilde overnemen en doorgeven. Het gebed van mijn vader was steeds overwogen, moeder was er beschroomder in. Toch was het vooral moeder die me als kind de kindergebeden heeft leren bidden, voor het bed, voor het slapen gaan.

Lange tijd in mijn jeugd was bidden voor mij het opzeggen van uit het hoofd geleerde gebeden. Zelf woorden formuleren kwam eigenlijk niet in mijn gedachten op. Dat was het werk van de dominee op de kansel of zo af en toe van mijn vader, vroeger. Je zou toch niet geweten hebben hoe je dat moest doen. Hiermee wil ik zeggen, dat ik heb leren bidden. Als kind al leerde ik aanvoelen en later begrijpen dat er bepaalde momenten in het leven waren, waarop je je moest richten tot God, die boven ons stond en die tot veel meer in staat was dan wij mensen.

Achteraf gezien ben ik tot de ontdekking gekomen, dat mijn ouders me niet zozeer hebben geleerd te bidden met woorden, want de kindergebedjes en het Onze Vader waren lange tijd de enige gebedsvormen. Maar ze hebben mij de geest van het gebed bij gebracht. Op een natuurlijke wijze werd er door hen verband gelegd tussen de werkelijkheid waarin wij als gezin leefden en een onzichtbare werkelijkheid, die daarop blijkbaar invloed had. Ik leerde onze gewone dagelijkse dingen in verband te brengen met de God over wie het op zondag in de kerk ging. Ook zag ik dat mijn ouders hun kwetsbaarheid neerlegden bij hun hemelse Vader. Wanneer ik lees wat mijn vader aan geschriften heeft nagelaten, krijg ik sterk de indruk dat mijn ouders bij God niet zozeer oplossingen voor noodsituaties probeerden af te dwingen, ik denk dat ze veel eerder wilden leren om in moeilijke situaties stand te houden door te bidden.

Daarmee hebben ze mij het besef bij gebracht, dat bidden de kracht geeft om vol te houden. En dat te meer omdat God de Vader, ook al begrijpen we er niet veel van, toch met ons leven verbonden wil zijn. Zo hebben ze mij behalve de geest van het gebed ook de bedoeling ervan bijgebracht: breng alles wat je meemaakt in relatie tot God en durf te geloven, dat Hij je de kracht geeft om vol te houden. Ik denk dat ik deze grondhouding in mijn leven heb meegenomen. Het betekent voor mij zeker niet ik het gevoel heb een goede bidder te zijn. Maar diep van binnen weet ik waarom ik bid. Mijn ouders hebben de grondslag gelegd voor wat later verbreed en verdiept is en dat ik veel later uit de bijbel ben gaan invullen met de daar beschreven diep geestelijke waarden en werkelijkheid. Jezelf in relatie brengen tot God,

als het ware voor Hem gaan staan of knielen zoals je bent en je jezelf op dat moment voelt. En dan vertrouwend geloven dat de woorden van je mond of van je gedachten reiken tot in die andere werkelijkheid van God, tot in zijn oren, tot aan zijn hart. Om van Hem te ontvangen wat je nodig hebt, niet in de eerste plaats voor eigen genot of voordeel, maar opdat mijn leven daardoor meer tot zijn eer zal zijn. Dat je mag volbrengen waarvoor Hij je bedoeld heeft. Dat je liefde en betekenis zult hebben voor de mensen met wie je leeft. Want datgene waarom we bidden, zullen we van Hem ontvangen wanneer we onszelf er ook voor openstellen. Als ik bid om vrede in een bepaalde situatie, dan zal ik bereid moeten zijn zelf vrediger, vredelievender, rustiger te worden, wil mijn gebed oprecht zijn. Als ik voor mijzelf bid om vergeving, zal ik zoals de Here Jezus het leert, zelf vergevingsgezind moeten zijn. Als ik God dank voor het goede dat Hij mij gegeven heeft, zal ik zelf ruimer mogen worden in vrijgevigheid en meer dankbaar naar mensen om mij heen. Als ik bid voor een oplossing in bepaalde moeiten of problemen die (vroeger of later) op mijn levenspad gekomen zijn, dan zal ik zelfs moeten aanvaarden dat sommige zaken onveranderbaar zijn, zodat ik toch harmonieus kan leven ondanks bijvoorbeeld tekorten en gemis.

Voortbouwend op wat ik van thuis geleerd heb, ben ik het bidden gaan ervaren als iets moois en moeilijks tegelijk. Bidden is voor mij mooi vanwege de persoonlijke omgang met God die er soms of veelal in ervaren wordt, ook als je de bijbel persoonlijker leert lezen. Te weten dat er een Vader in de hemel is die mij aanhoort en op mij reageert, in wiens hand ik mijn leven leg. Het is als een voortdurende ademhaling, een soort tweede natuur, het hoort bij mijn leven. Leven en bidden zijn een soort eenheid geworden, niet in de zin dat ik voortdurend bid, maar dat gebed en bijbellezen mijn leven vastigheid geven, het in zekere zin doordringen. Bidden is moeilijk omdat het een relatie voedt waarin trouw voortgaan een onmiskenbaar element is. Ik ben niet altijd in de stemming om te bidden of denk dat er zoveel anders belangrijk is. Soms kost het gewoon moeite om in de rust te komen! Hoe dan ook, de kwaliteit van het bidden wordt bepaald door de manier waarop we leven. Een eenheid van bidden en werken, inkeer en inzet. Met alle lek en gebrek, maar toch! Met vallen en opstaan en dan weer verdergaan, wetende dat God door zijn Geest helpt en leidt, troost en bemoedigt. SDG

4. Bidden tot de God die wonderen doet

Voor veel moderne mensen is bidden niet veel meer dan een persoonlijke, innerlijke reflectie die je hebt voordat je tot actie overgaat. Voor anderen is bidden tot het einde toe blijven worstelen met de vraagstukken waarvoor het leven in deze wereld ons stelt. Het is voor hen meer een innerlijke dialoog die een mens tot een zekere klaarheid kan brengen. De kern van het bidden is dan de voorbereiding om je eigen verantwoordelijkheid voor het gebeuren in de wereld op je te nemen. En voor velen blijft het daarbij.

Uit de Bijbel leren we wat bidden werkelijk is en inhoudt! We gaan tot de bron om daaruit te leren dat wie in God gelooft een persoonlijke band met Hem heeft. Het gaat bij ons bidden om een vertrouwen waardoor je zo gedragen wordt, dat je hele leven meer en meer doortrokken wordt van het troostvolle besef dat er Eén is, die je liefheeft en jouw leven draagt (Ps. 139).

4.1 Over het bidden blijven denken

Bidden is ‘de naam van de Heer aanroepen’, je tot God wenden met een woord van dank, een vraag om hulp, een lofprijzing. In de eerste kadertraining over het gebed hebben we stil gestaan bij de vraag wat we doen als we bidden. We werden vanwege de Bijbel erbij bepaald wie de God is tot wie we bidden en welke soorten gebeden er zijn.

Nu willen we nadenken over de vragen of en hoe God naar onze gebeden luistert, hoe Hij antwoord op ons bidden en de verhouding tussen het afhankelijke bidden en onze eigen verantwoordelijkheid om zelfstandig te handelen. Het gaat in dit tweede deel van de kadertraining over bidden en het handelen, het reageren van God daarop.

Is het geen zwakgebod om maar van alles en nog wat aan God te vragen? In het sociale leven wordt er heel wat onnodig afgeleden omdat we elkaar niet meer om hulp durven vragen. Het is in onze cultuur heel sterk: ieder voor zich. Maar wat betekent dan: en God voor ons allen?! Wie tegenover God niet meer durft roepen: Here, help mij! (Psalm 86), durft of kan het ook niet meer tegenover zijn medegelovigen, de naasten. Bidden is geen aanslag op je zelfrespect. Het is veel meer een eer om met God te mogen communiceren. Dieren kunnen dat niet, wij mensen wel. Wij mogen omgang hebben met onze Schepper, in relatie staan tot de Allerhoogste, praten met Jezus, onze Heer. Dit is een eer waartoe we als mens bestemd zijn. Laten we ons dit niet, door wat dan ook, laten ontroven!

Voor bidden behoef je je dus niet te schamen, maar helpt bidden ook? Wat betekent het wanneer wij zeggen dat God ons geholpen heeft? Betekent dat enkel en alleen dat er dan gebeurt waarom je hebt gevraagd? Als het dat uitsluitend zou betekenen lijkt bidden een magisch middel om God te beïnvloeden. Is God wel te beïnvloeden? Verandert God de loop der dingen op ons verzoek? Het kan toch niet zo zijn, dat bidden niet veel meer is dan aankloppen bij een onzichtbare macht die alles al weet en voor wie alles al vast ligt.

Wie de God van de Bijbel leert kennen, weet dat we niet tot God bidden om Hem te informeren over iets wat Hem nog onbekend is. In de Bijbel lezen we herhaaldelijk van

gelovigen die hun nood bij de Here neerleggen en ook daadwerkelijk geholpen worden. Denk bijvoorbeeld aan koning Hiskia, die de door de vijand aan hem gezonden dreigbrieven in de tempel voor Gods aangezicht neerlegde. Lees in 2Koningen 19:14-19 het indringende gebed eens, dat hij daarbij bad. De geschiedenis verhaalt van een bovennatuurlijk ingrijpen van God, waardoor Israël verlost werd van zijn vijanden (vs. 35-37). Maar je leest ook dat in die dagen dezelfde Hiskia doodziek werd en opnieuw zeer ernstig tot God, nu om genezing bad. Ook op dit gebed geeft de Here een uitreddend antwoord: er worden vijftien jaren aan zijn leven toegevoegd. Of God ook de dingen werkelijk verandert!

De apostel Paulus verwoordt de opdracht tot zulk bidden wel heel opmerkelijk: ‘Laten bij alles uw wensen door gebed en smeking met dankzegging bekend worden bij God. En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten behoeden in Christus Jezus’ (Fil.4:6-9). We lezen daar niet dat God al onze gebeden altijd letterlijk zal verhoren, maar wel dat er op vertrouwen gegronde verwachting mag zijn in het christelijke gebed. God geeft (gelukkig?) niet altijd wat wij vragen, maar Hij geeft naar het woord van de Here Jezus nooit stenen voor brood. Mag dat ons genoeg zijn?

Wie bidt, gelooft dat God een God is die we kunnen en mogen aanroepen, Iemand die belang in ons stelt. God ziet jou als enkeling temidden van de talloos vele miljoenen op deze wereld. Wanneer Jezus ons leert bidden, nemen we éerst voor onze rekening wat Hij belangrijk vindt (Matth. 6:9,10) en vragen vervolgens of God voor zijn rekening wil nemen wat wij belangrijk vinden (vs. 11-13). Daarmee wordt meteen een stevige ‘tucht’ over ons wensenpakket gegeven. Jezus reduceert hiermee tot op het bot wat werkelijk belangrijk is!

4.2 De enige weg

Het christelijke geloof leert dat het allerm minst vanzelfsprekend is dat wij toegang hebben tot een heilige God. Het zijn onze zonden die scheiding brengen tussen God en ons, de weg tot God is opgebroken. De communicatie is grondig en menselijkerwijs gesproken onherstelbaar verstoord. Maar datzelfde christelijke geloof baseert zich op de bijbelse blijde boodschap dat door geloof in de Here Jezus Christus de communicatie met God hersteld wordt en dat de gebedsweg door Hem gebaad wordt. Alleen door de Here Jezus hebben wij toegang tot God als onze hemelse Vader (Rom.5:2; Ef.2:18). Alle menselijke pogingen om van beneden naar Boven op te klimmen, lopen ontstellend dood tegen de muur van Gods heiligheid. Met God is

niet te onderhandelen om tot een vergelijk te komen. God zelf is in een beweging van onbegrijpelijke liefde tot ons gekomen om toch een weg naar ons te banen. Het begint met geheel eenzijdig en goddelijk eenrichtingsverkeer. Hij baant ons een weg. Eén weg, dat wil zeggen wie over deze weg tot God gaat met zijn gebeden, die vindt toegang tot het hart van de Vader. Tot God gaan betekent hier in het geloof vertrouwen op de Here Jezus Christus, dat is vertrouwen op zijn verzoeningswerk en daarop pleiten. Wie zo tot God gaat, die vindt toegang tot Hem, een geopend oor en een ontsloten vaderhart. Dat doen we als we bidden ‘om Jezus wil’ en ‘in Jezus naam’. Jezus Christus is de enige, de ruime en de betrouwbare toegang tot God (Hebr.4:16). Wie door Hem tot God gaat, heeft zekerheid van gebedsverhoring. Al wat wij bidden in zijn naam, dat zal ons gegeven worden. Dit houdt wel in dat wij zullen leren bidden om te bidden!

4.3 Wat is goed voor ons?

De Bijbel leert duidelijk dat wij onze wensen heel concreet bij God bekend mogen maken. Hij hoort en verhoort. Maar dat bidden van ons staat wel onder een voorschrift. We zullen geen onzinnige dingen vragen. We weten lang niet altijd wat goed is om te vragen (Rom.8, in het bijzonder vers 26-29 en vs. 38). Het discipelgebed, ‘het Onze Vader’ richt ons allereerst op de eer van God en de komst van zijn koninkrijk. Wij bidden erom dat het plan van God in en met deze wereld en met je eigen leven voortgang mag hebben. Daarbij zullen we beseffen dat Gods plan voor ons niet te voorspellen en niet na te rekenen valt. Dat leren ons de bijbelse en wereldlijke geschiedenis wel. Na de voorrang aan God en zijn werk komen wij aan de beurt met onze noden en vragen. Vrijmoedig, vertrouwend, maar tegelijkertijd bescheiden bidden we. God weet ten diepste en het beste wat goed is en daarin blijkt Hij voor de wereld en de mensen soms heel moeilijke dingen toe te laten om het beste te bereiken. Voor ons begrip vaak onbegrijpelijke situaties worden door God meebegrepen in zijn plan voor mens en wereld. De Bijbel leert ons dat op vele plaatsen, lees bijvoorbeeld het boek Openbaring er maar op na.

4.4 Mogen wij op onze gebeden een bovennatuurlijke ingreep van God verwachten?

Wie leeft met een gesloten wereldbeeld, kent daarin geen plaats toe aan het directe ingrijpen van een levende God. De Bijbel echter beschrijft vele wonderen waarbij God de loop van de dingen wel degelijk veranderde. Zouden nu juist in onze tijd de wonderen de wereld uit zijn? Typisch...

Wanneer iemand die ernstig ziek is vanwege de huidige stand van de medische wetenschap door artsen geholpen kan worden en door middel van een operatie of via bestraling de ziekte tot stilstand kan worden gebracht, die zal wanneer hij of zij in God gelooft dat als een gebedsverhooring en een wonder ervaren. De artsen zullen over de genezing een verklaring kunnen geven die uitgaat van de natuurlijke loop der dingen, waarbij de ingreep van de mens tot het natuurlijke behoort: we waren er gelukkig op tijd bij. Wie in Gods liefde gelooft weet dat Hij daarvoor mensen met hun kennis en kunde inschakelt. Maar de bekwaamheid van doktoren en de geavanceerde medische technieken dringen daarmee de wondermacht van God voor wie gelooft niet terug. God werkt ook daardoor, zoals men dat vroeger noemde ‘in de weg der middelen’.

Daarnaast zien we dat alles wat ook maar in het werk kan worden gesteld om een mens te genezen of het leven te verlengen soms niet wil baten. Gebeden om lichamelijke genezing worden niet altijd verhoord. Gelovigen zullen in hun strijd daarmee kunnen getuigen dat er vrede met God in hun hart en leven binnenkomt. Innerlijke vrede in de overgave aan God, het vertrouwen op de Here Jezus. Voor wie gelooft in de opstanding van de Here Jezus Christus is er naar het bijbelse getuigenis een geloofsuitzicht over dood en graf heen: eeuwig leven voor wie door het geloof ‘in Christus’ is (zie Joh.11:21-30).

De grote vraag is of er in het leven iets kan gebeuren wat wetenschappelijk volkomen onverklaarbaar is. Daarvan zijn (binnen en buiten de christelijke gemeente!) vele getuigenissen. Zoiets kan gebeuren in Gods wereld! Het is iets anders of wij als gelovigen daar zo van uit mogen gaan, dat het steeds op ons gebed zo zal gebeuren. Er is mijns inziens geen onomstotelijke belofte in de Bijbel waaruit blijkt dat een bidder altijd op dat wonder mag rekenen (zie over Gods horen en verhoren onder 5).

De mogelijkheid ligt voor God echter volkomen open. De theoloog H. Berkhof zegt in zijn ‘Christelijk geloof’ over deze dingen: ‘Geloven in God als Schepper, onderhouder en vernieuwer betekent dat we aan een tegelijk betrouwbare en open werkelijkheid geloven. Daarom weten we dat er een verrassende ruimte is voor ons vragend initiatief in de omgang met God, omdat veel wat mensen onmogelijk lijkt, bij Hem mogelijk is.’

5. Verhoort God onze gebeden?

In de Bijbel wordt deze vraag nadrukkelijk positief beantwoord. We moeten uit die voorbeelden van gebedsverhoring echter ook opmaken dat verhoren in de Bijbel iets anders betekent dan wat wij vaak denken. Verhoring betekent ten eerste dat God hoort en verder dat Hij antwoordt, maar zo blijkt steeds weer: op zijn tijd, op zijn manier en gericht op zijn bedoeling. God verhoort onze gebeden met een vaderlijke liefde en wijsheid, die wij echter niet altijd begrijpen (vgl. Matth.7:8,11). Verhoring betekent niet dat God ja zegt op al onze wensen en verlangens. Het mag voor een gelovige vast en zeker zijn, dat God in zijn volmaakte vaderlijke liefde zijn goede gaven, d.w.z. de heilsgaven van zijn koninkrijk (vgl. Jes.52:7; Hebr.9:11; 10:1; Luc.11:13), zal geven aan zijn kinderen. Verhoring betekent dat God in ieder geval reageert op onze gebeden en dat Hij erop inkomt in de lijn en in de richting van zijn verlossende plan met ons.

Het is als voorbeeld te vergelijken met een rekensom: de noemer bepaalt in een breuk de waarde van de teller. We mogen de teller van onze gebeden en voorbeden volzetten met de verlangens die overeenstemmen met het gebod om God bovenal lief te hebben en onze naaste als onszelf. Als de noemer maar is: Uw naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome en Uw wil geschiede. De Heer geeft ons soms niet wat we bidden om ons veel meer te geven dan wat we bidden of zelfs maar kunnen beseffen! Het klinkt heel vroom te zeggen dat we voor onszelf niet om iets zouden moeten bidden en genoeg moeten hebben aan God alleen. Dat is echter onbijbels en helemaal niet vroom, want de God en Vader van onze Here Jezus leert ons wel degelijk te bidden om iets, zelfs om heel veel en zeker om wat wij zelf nodig hebben! Wij komen bij de Vader wel degelijk in het gezichtsveld omdat we in de Here Jezus zijn kinderen zijn! Maar wij worden vaak zo bij onze persoonlijke dingen alléén bepaald, dat we vergeten dat het vooral gaat om de vervulling van Gods wereldwijde beloften, van de toekomst en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, en dat onze gebeden daar zeker op moeten worden afgestemd.

5.1 Vrijmoedig bidden

In de Bijbel lezen we dat gelovigen worden aangemoedigd vrijmoedig te zijn in hun gebeden (Joh.15:7), maar dan wel uit de verbondenheid met de Here Jezus en in de geest van zijn woorden. Wie niets meer aan God te vragen heeft, laat daarmee de aftakeling van zijn geloof zien. Zoiets is toch verschrikkelijk wanneer om ons heen het gekreun van de vele noden elke dag op velerlei manieren te horen is. Het bijbelse bidden leert: God is in ons midden, laten we tot Hem roepen, want Hij is onze Helper. En vul dan de teller maar in, voor jezelf en voor anderen. Zet het allemaal op zijn noemer en laat aan God over op welke wijze Hij verhoort.

Vrijmoedige gebeden geven voluit krediet aan de Hoorder van het gebed: tot Hem komt iedereen die geestelijk leeft! De Bijbel leert ons de kracht van het aanhoudend gebed niet te onderschatten (zie Jacobus 5: 12-18).

Daarbij is God zo zeer vrij om wie daarom vragen bijvoorbeeld de genezing al of niet te schenken, als ook om die aan anderen te geven die er niet eens om vragen. De uitkomst van gebeden is nooit statistisch hanteerbaar! Daarin is bidden ook een oefening in het leven met en vertrouwen op God. Als oefening in het gaan in de wegen van de Heer helpt bidden wel degelijk omdat God daaraan gehoor geeft! Vele gelovigen getuigen van de kracht van God die hen door moeilijke perioden heeft heen geholpen.

5.2 Een les in vertrouwen

Zo geeft het gebed als oefening in vertrouwen en verwachting van wat God doen zal innerlijke rust. Het is een vorm van de geestelijke gemeenschap met God: ik ben in Vaders hand. Bidden onderhoudt die relatie van geloof, liefde en hoop. In die relatie worden we door het gebed bevestigd, want God spreekt in zijn Woord tot ons, soms zelfs met heel concrete antwoorden op onze vragen. Dan ervaar je diep van binnen dat Hij je draagt en naar je luistert en dat bemoedigt geweldig.

5.3 God reageert op mensen

Zo heeft het gebed ook wel degelijk invloed op Gods plan. Hij regeert de wereld mede door de gebeden van zijn kinderen. Zijn Geest in ons vormt immers ook wat we bidden! Op vele plaatsen in de Bijbel wordt getuigd dat het gebed van een rechtvaardige God beïnvloedt (bv. Ex.32; Jac.5). God reageert op mensen! Het beste en meest sprekende voorbeeld daarvan is het zenden van zijn Zoon (Joh.3:16-21). Behalve met deze onuitsprekelijke liefde lezen we in de Bijbel ook dat God reageert met toorn en met bewogen barmhartigheid. God is niet ver, Hij is nabij. Hij is geen abstractie, maar de Levende, die persoonlijk en reagerend met de mens omgaat. God treedt in onze wereld van zonde en schuld en haat heel actief, in woord en daad, handelend op.

Al in het Oude Testament lezen we dat Hij op een bewogen manier reageert op het offer en het gebed dat zijn volk Hem brengt. We lezen dan dat Hij over een voornemen het volk te oordelen berouw kan hebben en zijn handelwijze kan en wil veranderen (lees in een concordantie op het OT onder 'berouw hebben!'). We lezen dat God toekijkt hoe de dingen gaan, Hij grijpt in en haalt wissels in de geschiedenis om, al naar gelang Hem dat goed is. Uit de Bijbel blijkt dat de Godsregering soeverein en vrij is, een door Hemzelf ingestelde

(heils)orde waaraan de Here zichzelf en de mensen gebonden heeft. Echter niet in de zin van een van een starre, mechanische wetmatigheid van een onveranderlijk raadsbesluit, maar in de vorm van een levende en persoonlijke verhouding van wederkerigheid.

5.4 Gods berouw

We lezen dat God berouw kan hebben over hetgeen Hij goed heeft gemaakt en bedoeld, maar ook over het kwaad waarmee Hij heeft gedreigd (bv. Gen.6:5,6; 1Sam.15:11; Ex.32). Het woord berouw geeft aan dat er een innerlijke verandering in God plaats vindt, dat Hij dus in die zin niet onveranderlijk is. Er is in de openbaring van God zoals we die in de Bijbel lezen duidelijk sprake van zo'n verandering, die in God optreedt in zijn verhouding tot mensen. Er zijn blijkbaar woorden als spijt en berouw nodig om aan ons duidelijk te maken hoe de God van Israël handelt met zijn volk en wie Hij werkelijk is. In dit berouw ontbreekt het menselijke element van falen en schuldgevoel over eerdere daden of keuzen. Wel lezen we duidelijk dat het goddelijke berouw gepaard gaat met smart (Gen.6:5-7). Het smartte God, niet dat Hij de mensen gemaakt had omdat Hij dit verkeerd gedaan zou hebben, maar omdat de mensen de hun geschonken positie hebben misbruikt. Uit de geschiedenis van Ex.32 lezen we dat God berouw had over het kwaad dat Hij gezegd had zijn volk (als straf op hun zonde) te zullen aandoen. Maar Hij komt daarmee terug op een eerder oordeel dat volk te zullen uitroeien omdat Hij zich door de gebeden van Mozes 'op andere gedachten liet brengen'. We moeten dus steeds letten op de aanleiding voor de verandering. Die ligt in het optreden van de mens, ten kwade of ten goede!

God laat zien dat Hij gevoelig is voor de houding van ons mensen! Juist in deze gevoeligheid bewijs de Here zijn constante karakter van liefde en innerlijke consistentie! Op grond van het optreden van de mens komen de dingen in een ander licht te staan en daar reageert Hij op. De vraag naar Gods alwetendheid komt hierbij aan de orde, maar het voert te ver om daarop in deze studie nader in te gaan.

Gods raadsbesluit en wil is onveranderd, maar Hij is blijkbaar niet onveranderlijk. Misschien een beetje filosofisch samengevat: God wil wat Hij wil (onveranderd), maar Hij kan niet anders willen dan Hij daadwerkelijk wil (veranderlijk, mogelijk anders, reagerend). Niet eenvoudig te begrijpen allemaal, maar toch...

5.5 Gods trouw

Daarbij moeten we dan ook bedenken en betrekken wat er staat in 1Sam.15:29; Psalm 102:28; Mal.3:6; Rom.11:29 en Jac.1:17, waar juist gesproken wordt over de onveranderlijkheid van God. Dit geldt dan ook voluit en heeft onder meer betrekking op zijn trouw aan Zichzelf en aan zijn beloften. We kunnen weten waar we met God aan toe zijn, maar God kan blijkbaar terugkomen op een eerder standpunt. Niet omdat Hij dan zelf veranderd is, maar omdat daar aanleiding voor is in het handelen van de mensen! Wonderlijk genoeg is God daarin de Standvastige, die flexibel is. Hij is onveranderlijk in zijn wezenlijke eigenschappen zoals zijn almacht, heiligheid, rechtvaardigheid, liefde en trouw. Dat zijn eigenschappen zonder welke God niet God is en waarin Hij zijn eigen goddelijke karakter toont. Zijn houding ten opzichte van mensen kan echter wel veranderen. Dit dan als gevolg van de manier waarop mensen hun houding bepalen ten opzichte van Hem en zijn geboden. Daarin kan God besluiten te reageren op de daardoor veranderende omstandigheden. Gods volmaakte heerlijkheid komt daarin tot uiting dat Hij zich in vrijheid aan mensen bindt. In dit contact met mensen kan wel zijn houding ten opzichte van ons in allerlei omstandigheden anders zijn, maar kunnen niet zijn wezenlijke liefde en heiligheid veranderen.

5.6 Gebeden van de gelovigen zijn van grote betekenis

Door de gebedsvolharding van de kinderloze Hanna wordt de loop van de geschiedenis gewijzigd. De zoon van haar gebedsverhooring (Samu-El betekent: God hoort) zalft David tot koning en legt daarmee de grondslag van het rijk van de grote Davidszoon, Jezus Christus, die tot in eeuwigheid regeren zal (1Sam.1-2;16; vgl. Luc.1:32,33). Wanneer deze Zoon de troon van David zal bestijgen, zullen de met Gods Geest gezalfde gelovigen mede met Hem de wereldheerschappij ontvangen. Gelovigen zijn biddende werkers, medewerkers aan het heilsplan van God.

Door het gebed van Elia, de rechtvaardige knecht en profeet van God, die in ervaringen aan ons gelijk was (een mens als wij), regende het drie jaar en zes maanden niet in Israël om daardoor een goddeloze koning te leren wie de waarachtige God is (Jac.5:17vv.; 1Kon.17,18). Wanneer Elia een hele tijd later weer tot God bidt, en dan om regen vraagt, blijkt hoe krachtig en werkzaam dit gebed is en hoe duidelijk God reageert: de hemel gaf daarop inderdaad regen zodat de gewassen van de aarde weer konden groeien en bloeien.

6. Getuigenis

'God luistert naar het gebed waarin de bidder het hart uitstort en het leven in Gods hand geeft. Dit bidden staat in het grotere verband van het zoeken van Gods koninkrijk en zijn gerechtigheid (Matth.6:3), dat wil zeggen van het nastreven en bevorderen van de doorwerking van Gods bevrijdende genade in Jezus Christus. Bidden is een oefening in vertrouwen en in de toewijding aan God en zijn zaak. Bidden is je voegen in Gods beleid met deze wereld, eenswillend worden met God, het verlangen naar het aanbreken van Gods toekomst uiten, in afhankelijkheid vragen om bemoediging en toerusting voor de dienst aan de Heiland in deze wereld, het vertrouwen uitspreken dat God die bemoediging en toerusting wil geven. Verder betreft dit bidden het levensonderhoud voor elke dag. Ook dit staat in het kader van het zoeken van Gods koninkrijk. Wij mogen daarmee bezig zijn zonder bezorgdheid over voedsel en kleding. Deze dingen geeft God bovendien. Door vertrouwen op Gods zorg staan wij in de vrijheid van het geloof. Wij weten ons in Gods bescherming bewaard bij alles wat op ons afkomt. De moeiten hebben hun diepste dreiging verloren, want wij zijn in Gods hand. In het gebed geven wij God daarvoor de eer. In overeenstemming hiermee is het gebed het voornaamste deel van een leven in dankbaarheid. Bidden is omgaan met God en leven uit zijn belofte. Het gebed dat Jezus zijn volgelingen leerde, is ook geheel gericht op de voortgang van Gods rijk, met daarin afzonderlijke aandacht voor het levensonderhoud voor elke dag. Alles waarom in dit gebed wordt gebeden, wordt ons door God beloofd. God verhoort dit gebed om de vervulling van zijn eigen beloften.

Behalve de dingen die God belooft, zijn er ook zaken die God niet uitdrukkelijk belooft, maar die wij toch als heel waardevol ervaren en die wij dan ook aan Hem voorleggen. Luistert God ook naar die gebeden in de zin dat Hij die dingen ons geeft? Niet altijd; denk aan de doorn in het vlees, waarvan Paulus niet is verlost (2Cor.12:7-9)! Het is belangrijk dat wij net als Paulus onze moeiten leren voegen in de dynamiek van Gods strijd tegen en overwinning op de machten. Het zou kunnen zijn dat wij voor God in onze tegenspoed beter bruikbaar zijn als getuigen van zijn verlossende macht dan in voorspoed. In zulke omstandigheden wil Hij ons dan doen ondervinden dat wij in het lijden mét Gods nabijheid beter af zijn dan in probleemloze perioden zonder zijn nabijheid. In die zin luistert Hij altijd naar onze klacht. De HEER wil gebeden zijn. In zijn besturing van de wereld houdt Hij rekening met wat zijn kinderen in het gebed bij Hem brengen.'

Getuigenis uit: B. Loonstra, 'God schrijft geschiedenis', Zoetermeer 2003

7. Bidden en werken

7.1 Over het handelen van God in onze wereld

Wie bidt en onder meer door bijbelstudie zoekt naar de wil van God moet beseffen en geloven dat God niet alleen in de bijbel maar ook in onze eigen, hedendaagse geschiedenis handelt. De Heer gaat mee in de geschiedenis van de wereld en kiest ook nu partij, zoals zijn profeten dat uitspraken in het Oude Israël. God blijft gericht op zijn grote plan tot herschepping van zijn wereld. Niet alleen wij, ook God is op weg met de voleinding van zijn vernieuwende plannen.

Middenin de ontwikkelingen en verwickelingen van goed en kwaad, midden in het soms chaotische van ons eigen leven of het wanordelijke van de grote wereld zet Hij zijn bevrijdende werk door.

Wat is er niet een verwarring ontstaan door persoonlijke en collectieve schuld, door als maar toegeven aan de zuiging van de zonde. Dwars daartegenin is daar God om mens en wereld toch te brengen tot de werkelijkheid van zijn koninkrijk. Hij gaat dwars door alles heen door!

Dit geloof, dat God doorwerkt aan de uitvoering van zijn plannen betekent echter niet dat Gods heilshandelen samenvalt met de wereldgeschiedenis. Alsof God opgesloten zou zijn in ons systeem van de wereld! De God en Vader van onze Here Jezus Christus valt niet als een soort lot dat ons overkomt samen met het persoonlijk leven of het wereldgebeuren. Hij is niet een van de vele goden uit de wereldreligies. Hij is de God van de Bijbel, de God van Abraham, Izaak en Jacob, de God die wegen wijst in de wildernis en wegen schrijft in de geschiedenis. Hij is de God die onder ons wil wonen en met ons wil verder gaan, die daar waar de liefde woont zijn zegen gebied, daar waar de vrucht van de Geest groeit en bloeit onder ons aan het werk is (vgl. Joh.5:17). Daar waar onmenselijkheid de boventoon voert en opstand tegen de Heilige welig woekert, daar waar de onmenselijkheid het leven verknoeit, daar dreigt Hij met zijn oordelen. Daar waarschuwt Hij en roept op tot persoonlijke en gezamenlijke omkeer. Zo is God temidden van zijn wereld, zo trekt Hij mee met zijn mensen, zijn kinderen. Troostend en vermanend, in elk geval handelend, in de grote wereld en in ons kleine leven.

Het gaat Hem niet allereerst om het herstel van het koningschap voor Israël (vgl. Hand.1,2), maar via die weg om het Koninkrijk van God dat zich vanuit dat volk baanbreekt tot het alle volken van de aarde omvat. Op gezag van de Here Jezus zal Gods Geest bij de gelovigen zijn, al de dagen tot aan de voleinding van de wereld (vgl. Matth. 28:19). Jezus kwam en zond Gods Geest om de aarde in bezit te nemen voor de hemel. Vanuit zijn werkelijkheid van de hemel zet Hij door de Heilige Geest zijn werk op aarde voort, onder meer door zijn discipelen, de christelijke gemeente. Het gaat op die manier op weg naar totale verlossing en voleinding (vgl. Ps. 100; Hand.1:9 en Openb.5) als een plaats bereiden door de Geest, die onder ons de Here Jezus vertegenwoordigt.

7.2 De kracht van de Geest

Het werk van de Geest, in het bijzonder in de christelijke gemeente, is Gods heerschappij onder ons. Verborgene heerschappij die openbaar wordt in de krachten van het toekomstige rijk (vgl. Gal.5:22; 1Petr.5:10) en de macht van de tegenstander op ons verbreekt (vgl. o.m. Gal.5:20,21). Zijn heerschappij onder ons staat niet in het teken van macht en heersen, maar van dienen in liefde, de kracht van het Lam. Gods kracht is de macht van gebed en geduld, van zijn verzoenende liefde, van zijn reddende genade. Aan Jezus is! immers al gegeven alle macht in hemel en op aarde, Hij heeft het laatste woord (Openb.22:16-21). Hij geeft ons het woord van gebed op die grote levensreis, dwars door schuld en boete, zonde en wereld. Hij schenkt rechtvaardiging wie oprecht daarom vraagt en zijn Geest ten leven wie daarom bidt! Zeker en vast!

7.3 Bidden en ontvangen

Wanneer wij bidden, zijn er vele dingen die we aan de Here voorleggen. Van één ding zullen we overtuigd zijn: wie om de Heilige Geest bidt, kan zeker zijn dat hij of zij die zal ontvangen, voor het eerst of in nieuwe mate (lees Luc.11:9-13). Er zijn dingen die we beslist niet zullen ontvangen. Wanneer een vader iets niet geeft wat zijn zoon hem vraagt, dan zal hij zijn zoon in ieder geval niet bedriegen! Dat mogen we heel zeker van God weten. Wanneer Hij ons niet geeft wat wij vragen, bedriegt Hij ons in ieder geval nooit. Hij geeft ons geen slechte dingen wanneer we om iets goeds vragen. Geen vader zal zijn kind zo bedriegen dat hij hem in plaats van een vis (een aal bijvoorbeeld) een daarop lijkende slang in handen geeft. Die zoon kan dan denken dat hij krijgt waarom hij vroeg, maar hij merkt al gauw dat het omgekeerde waar is: een dodelijk gevaar in plaats van versterkend voedsel. Wij mogen weten: God is een Vader, hij speelt geen spel met ons wanneer wij in onze gebeden tot Hem komen. God bedriegt ons nooit door ons te geven wat ons bedreigt.

De hemelse Vader zal echter aan *wie bidt* de Heilige Geest geven! Het woordje ‘daarom’, dat er dus van maakt ‘wie om de Geest bidt’, staat niet in de oorspronkelijke tekst (zie bv. Griekse tekst in Studiebijbel NT, deel 4). Er staat letterlijk dat de Vader uit de hemel de Heilige Geest zal geven aan hen die Hem bidden! Het gaat hier niet om een apart gebed om de Heilige Geest (zoals NBG, WV), maar de Geest wordt hier toegezegd als Gods antwoord op al ons bidden, van welke aard dan ook! Wanneer God op een van onze gebeden geen ‘vis’ of ‘ei’ kan geven, laat Hij het er niet bij zitten, maar schenkt Hij de bidder altijd de Heilige Geest. Daarom staat er ook: ‘Bidt en u zal gegeven worden, zoekt en gij zult vinden’, omdat

God zich in de Heilige Geest laat vinden. Daarom staat er ‘Klopt en u zal opengedaan worden’, omdat God in het geven van de Heilige Geest de deur tot zijn vaderhart opent.

In de Geest geeft God zichzelf aan ons, zoals we Hem in en door de Here Jezus mogen leren kennen. Wie de Geest heeft ontvangen, kent God als een liefdevolle en waarachtige Vader en leert Hem dwars door alles heen steeds beter kennen. Hij is de God, die zich op ons gebed wil laten kennen, wil doen kennen door Woord en Geest. Wie dit diep tot zich door laat dringen, beseft dat bidden niet een manier is om van God te krijgen wat we op een andere manier niet kunnen krijgen. Eigenlijk is zulk bidden magisch en dus typisch heidens. Bidden is ons uitstrekken naar God met alles waarmee we het mooi en moeilijk hebben. Dan hoort God ons. Hij hoort ons en verhoort ons door, om het zo te zeggen ‘als het even kan’ te geven wat we van Hem vragen. Hij verhoort ons altijd door ons op onze gebeden in de Heilige Geest zichzelf te geven. Dan mogen we ook met wat we niet ontvangen op Hem terugvallen. Zo kunnen we ook met wat we niet ontvangen in zijn kracht verder. In de Heilige Geest is God zo dicht bij ons, dat Hij ons de gebedsverhoring garandeert dat hoe dan ook Hij zelf voor ons overblijft. Als de trouwe Vader die ons leven schraagt en draagt en tot voleinding brengt.

8. Reflectie en samenvatting over het bidden

- Het gebed veronderstelt het bestaan van de levende God, die uit genade en liefde een verbond met mensen wil aangaan.
- Bidden is in de diverse vormen en toonaarden van aanbidding en lofprijzing, schuld belijdenis en voorbede alsook het intieme persoonlijke spreken met God een van de belangrijkste uitingen van toewijding van een gelovige aan de Here God.
- De gebeden van enkelingen worden ondersteund door de gebeden van de wereldwijde gemeente en hebben grote betekenis en invloed in de kleine mensengeschiedenis en in Gods weg met de wereld.
- God schenkt zijn Geest aan wie biddend en volhardend tot Hem naderen.
- Het gebed is zo een middel in Gods hand tot onze heiliging, vervulling, toewijding en inzet ten behoeve van zijn Rijk, maar ook tot troost en bemoediging in ons persoonlijk leven.

- Jezus heeft nadrukkelijk beloofd dat gebedsverhoring verbonden is aan het bidden in zijn Naam, dat is bidden naar zijn wil in de weg van het uitwerken van zijn plan. De gelovige en de gemeente die bidt, heeft een voorbidder in de hemel die alle teugels van het gebeuren in handen heeft en tot Gods voltooiing leidt.
- Het gebed is als een dialoog van kinderen met hun Vader, waarin wij Hem op zijn beloften mogen aanspreken.
- Wie bidt, zal zich concentreren op God en zich daarbij niet laten afleiden. Bidden is geen formule opzeggen om iets buitengewoons te bereiken, maar uit een werkelijk oprecht verlangen vragen wat je nodig hebt.
- De basis voor ons bidden is niet zozeer onze behoefte of het menselijke verlangen, maar de wil van God ten behoeve van ons.
- Bidden komt voort uit een nederig hart, dat vertrouwt op de goedheid van Gods verhoring, hoe dan ook.
- Het 'Onze Vader' is een discipelgebed waarmee de Here Jezus zijn discipelen leerde wat het bidden is en inhoudt.
- Bidden is voor een christen ook werken, het is deelnemen aan het grote heilswerk dat God op aarde vervult, een voorproef op de koninklijke heerschappij die gelovigen gegeven wordt (2Tim.2:12; Openb.5:10; 20:4).
- Bidden doe je alleen en samen met alle heiligen, persoonlijk en in de kring van gelovigen hoe en waar dan ook, steeds eerbiedig. Daarmee is bidden het ononderbroken werk van de gemeente als gemeenschap (wereldwijd) en van de afzonderlijke gelovigen.
- Voor al ons bidden is Gods genade en liefde de gebedsgrond, wij kunnen niet over God of over zijn Geest beschikken, God is vrij in al zijn weg en werk. God reageert op ons bidden, hoort en verhoort. God kan in zijn genade het gelovige bidden verwerken en verhoren. Onze gebeden veranderen de persoon van God niet, Hij laat zich wel verbidden tot nieuwe daden.
- Jezus is onze Voorspraak, Bemiddelaar, die als een priester bij God de Vader voor de zijnen pleit.
- In de orde van het goddelijk bestaan is God de Vader de eerste en de Zoon is de tweede. Alle dingen zijn uit de Vader en door de Zoon. De Zoon is het beeld van de Vader, in Hem maakt God zich aan de mensen bekend (vgl. Gen.1, Joh.17 en Col.1:15-23).

- Wie bidt, concentreert zich allereerst op de eer van God, op de groei van zijn Koninkrijk en de gehoorzaamheid aan de wil van God. Verder komen ons menselijk welzijn aan de orde, de relatie met onze naaste en de dagelijkse strijd tegen de duivel en zijn trawanten. Gebed waarin de mens slechts het middelpunt vormt wordt daardoor als zelfgenoegzaam en ondeugdelijk voorgesteld.
- De grond voor gebedsverhoring is gelegen in Gods ontfermende liefde, verbondstrouw en gerechtigheid. God geeft inspraak aan zijn gunstgenoten, laat zich door hen ‘verbidden’. Jezus is daarbij de Middelaar van de gelovigen.
- Op de verwachtingsvolle en eendrachtig in het gebed volhardende gemeente wordt de Geest uitgestort (Hand.1,2). God neemt onze levenshouding in aanmerking voor zijn reactie op onze gebeden (vgl. Hand.10,11).
- Het ‘neen’ is ook een antwoord op het gebed. Er zijn gebeden die niet overeenkomen met Gods plannen.
- Bidden en werken horen bij elkaar als één zaak van vertrouwen en verantwoordelijkheid. Bidden is niet superieur boven het werken, *ora* en *labora* mogen niet worden losgeweekt.
- Het is met de inhoud van de Bijbel en de strekking van de daarin voorkomende gebeden in tegenspraak als een bidder zijn of haar ogen voor de werkelijkheid zou sluiten. Bidden is geen projectie van allerlei behoeften of van angsten, geen bedwelmend middel of vlucht uit de werkelijkheid.
- Wie zijn of haar toevlucht zoekt bij God en daarbij met de gegeven opdracht verantwoordelijk omgaat, beroept zich op de Koning-Rechter voor een laatste oordeel (vgl. Ps.9,10).
- In de Bijbel lezen we voorbeelden van een duidelijke eenheid tussen waken en bidden, strijden en verwachten, werken en rusten. Hierin is evenwicht voor elke gelovige zeer belangrijk!
- Gebedsmoeilijkheden ontstaan ook door zonde in je hart of leven toe te laten. Dat geldt individueel, maar ook als gemeenschap en groep. We mogen onze nalatigheid niet via het gebed op God verhalen of Hem verwijten waar we zelf de oorzaak van zijn.
- We nemen in het gebed deel aan de geestelijke strijd tussen Jezus Christus en zijn gemeente enerzijds en de satan en zijn trawanten anderzijds. Er is dus een gebedsstrijd tegen belagende antimachten, daarvan zijn vele voorbeelden in de Bijbel gegeven

(Rom.15:30-32; Hand.23:12). In deze gebedsstrijd doen kinderen van God een beroep op de overwinning van Jezus hun Heer en vragen hun Vader om door zijn Zoon en Geest de bedreigingen van de vijand te verhinderen en hen te verlossen van die tegenwerkende machten. Gelovigen bidden aandringend tot God, dat Hij verlossend en bevrijdend zal ingrijpen of door zijn Geest de harten van de gelovigen naar elkaar zal doen neigen, waardoor zij samen sterker zijn in onderlinge liefde en de voorbede. In deze geestelijke strijd doen gelovigen ook een beroep op de broeders en zusters om met hen en voor hen voorbidders te zijn (vgl. Hand.4:23-31; 12:1-19; Ef.6:18).

- Tot de gebedsstrijd behoort ook dat de bidder bereid is zich te voegen naar Gods wil, zodat de gebeden niet belemmerd worden. Hier is het gebed van de overgave ons voorbeeld (vgl. Matth.26:39 en Jac.4:15). In dit gebed is er ook de strijd van de zelfverloochening en de overgave aan Gods wil, die dwars tegen onze wil kan ingaan. In het bijzonder in deze vorm van gebed om overgave helpt de Heilige Geest ons (Rom.8:26).
- Eenparig gebed is de gezamenlijke uitwerking van het verlangen om samen voor een zaak te bidden. Dus de onderlinge overeenstemming van de bidders. Hier is ook van belang dat de gebeden overeenkomen met (wat we weten van) Gods wil! Wij kunnen overeenstemmen met wat we uit de Bijbel weten van Gods geopenbaarde wil, terwijl God toch een andere weg gaat, met blijkbaar hogere bedoelingen die wij niet doorgronden. De apostel Paulus houdt er rekening mee dat God een andere weg gaat dan die hij belangrijk vindt (Rom.15:33). Hier wordt eerbied gevraagd en zelfs vereist en vertrouwen dat God de dingen in zijn hand heeft en houdt.
- God wil de wereld tot zijn einddoel brengen door zijn mensen. Hij heeft zich daarin blijkbaar ook afhankelijk willen maken van onze gebeden (Matth.9:37,38). De apostel Paulus noemt ons, die geloven, daarom medewerkers Gods (1Cor.3:9; vgl. 2Cor.6:1; 1Thess.3:2), wat ook benadrukt dat we elkaar nodig hebben: in dienst van God zijn wij elkaars medewerkers (vgl. GNB). Wat een hoge waarde kent God ons en onze gebeden daarin toe!

9. Lofprijzing en aanbidding

9.1 Een ingang tot begrijpen

C.S. Lewis beschrijft in een van zijn boeken hoe vreemd hij het vond dat God blijkbaar de mensen oproept om Hem te loven en te prijzen. Toen hij in de richting van het geloof in God begon te gaan, en ook nog wel enige tijd later, kon hij zich weinig goeds voorstellen bij de soms zo luidruchtige oproepen in de Psalmen, waaruit blijkt dat God die lofprijzing zelf verlangde. Want, zo redeneerde hij, wanneer iemand voortdurend wil horen hoe goed of intelligent of geweldig hij is, dan vindt iedereen dat toch een verachtelijke vertoning van eigenroem. En al helemaal verschrikkelijk vinden wij de mensen die om een machthebber heen zwermen om aan diens verlangens van eerbetoon te voldoen. En waarom lees je in de bijbel zo vaak, dat je niet alleen zelf God moet loven, maar daar ook anderen toe over moet halen? ‘Looft God, prijst zijn Naam’, ‘Komt, prijst de Heer met mij’ en ga zo maar door. Sommige oproepen tot lofprijzing lijken verdacht veel op zelfverhoging: ‘Wie lof offert, eert mij...’ (Ps. 50:23). Lewis vond dit in het begin van zijn geloofsleven allemaal uiterst pijnlijk en kon de zin ervan niet doorgronden. Hij geeft dan aan hoe hij er iets van begon te begrijpen door het voorbeeld van een kunstwerk dat ‘bewonderenswaardig’ is. Wat bedoelen we wanneer we zo’n onbezield iets als een beeld of een schilderij prijzen? In elk geval niet dat het daadwerkelijk ook bewonderd wordt, want dat moet nog maar blijken. Miljoenen mensen hebben bewondering voor slecht werk en goede kunst wordt soms totaal genegeerd. Het betekent ook niet dat zo’n kunstuiting bewondering ‘verdient’, zoals een examenkandidaat een hoog cijfer kan verdienen, wat wil zeggen dat hem onrecht aangedaan wordt als hij dat hoge cijfer wel verdient, maar niet krijgt. Lewis ontdekte: een kunstwerk ‘verdient’ of ‘vraagt om’ bewondering in die zin, dat bewondering de juiste, gepaste reactie erop is. Het wil zeggen dat bewondering bij een echt kunstwerk de moeite waard zal zijn en dat niet-bewonderen erop zou wijzen dat we voor wat betreft deze kunstuiting dom en ongevoelig zijn. Voor Lewis ging bij deze gedachtegang een wereld open die toegang bleek te bieden tot de werkelijkheid dat God ‘vraagt om’ lofprijzing. Hem bewonderen is Hem waarderen, zijn liefde en grootheid op waarde weten te schatten. Het is hetzelfde als attent en ‘wakker’ zijn om in te gaan op wat er aan bijzonder is. Het is in de werkelijkheid staan van wat onze bewondering verdient. God niet waarderen betekent dan dat je op de grootst mogelijke ervaring die een mens kan ondervinden niet ingaat, die ervaring kwijt raakt, tot je uiteindelijk (waar het de omgang met God betreft) jezelf en alles kwijt bent.

9.2 Rijkdom in lofprijzing

Maar dat is niet alles. God als Schepper en Onderhouder van al wat is een leeft ‘verlangt’ niet alleen naar onze lofprijzing, maar als Heer en Wetgever geeft Hij in zijn Woord daar ook een

opdracht toe. God deelt zijn aanwezigheid en leven aan mensen mee terwijl en doordat Hij door hen aanbeden wordt! Dit is wel niet de enige manier waarop God zich met ons inlaat, maar wel een heel wezenlijke. Het is zoals we in de bijbel lezen dat de ‘liefelijkheid van de Here’ zich voor veel mensen openbaart wanneer zij samen als gelovigen Hem verheerlijken. Zo was het al in het oude Israël. De essentie van het offer dat de joden brachten was niet dat mensen een dier aan de Here God schonken, maar dat God zichzelf door het offer aan mensen gaf. Zijn liefde en verzoening werden daardoor tastbaar in hun leven. Van Hem zijn alle dingen, zouden wij Hem iets te geven hebben? Hij zegt zelf: ‘Indien Ik honger had, zou ik het u niet zeggen’(Ps.50:12). God is de Gever en wij zijn de ontvangers! God kan zich zelfs uit stenen lof bereiden. Wij ontvangen in de lofprijzing van wat God ons aan genade, liefde en leven geeft, doordat we weten waarom we Hem eren! Lofprijzing is niet onze goedkeuring aan God, maar onze reactie op zijn leven in het onze! Iedere vorm van geestelijke ervaring, iedere belijdenis en beleving van Gods werkelijkheid loopt (voor een kind van God bijna als vanzelf) uit in lofprijzing. Het is God zelf die door zijn Geest in de gelovigen die wederkerige liefde tot God bewerkt. Tenzij schroom of vrees voor mensen deze normale beweging in het christelijke leven remt, onderdrukt of tegenhoudt. Dan is het goed te bedenken, dat je ook lofprijzing kunt leren. Mensen zijn soms bang hun stem in een grote gemeente hardop te horen. Waarom zou je dan niet eerst leren van het hardop bidden in de stille binnenkamer? Wie daar leert om Gods daden te roemen en te benoemen, zal een zekere schroom gaan overwinnen door kort en duidelijk ook in de gemeentekring eens hardop te bidden. Dit is een beproefde weg om te leren in de grote samenkomst onder woorden te brengen wie de Here voor je is en wat zijn liefde voor je betekent. Lofprijzing is behalve een levensstijl ook wel degelijk het onder woorden brengen van onze reactie op de liefde van God. Dat geldt voor de stille binnenkamer, maar zeker ook in het midden van de gemeente (Ps.22:23; Hebr.2:12).

9.3 Wie of wat prijzen en aanbidden we?

De wereld galmt en gonst van de lofprijzing. Geliefden bezingen elkaar aanbeddend, lezers prijzen hun lievelingsschrijvers of –dichters aan, wandelaars geven hoog op van de prachtige landelijke omgeving, voetballers roemen hun favoriete team en jongeren adoreren hun pop-idolen. Loftrompetten klinken over het mooie weer tijdens de zomer in Verwegistan, fijnproevers roemen over hun meest geliefde gerechten. Zo gaat het loven en prijzen maar door, van kinderen naar automerken, van historische figuren naar zeldzame postzegels. Zeg niet dat de mens in onze tijd niet meer religieus is. We roemen en prijzen wat af. De meest bescheiden en tegelijk evenwichtige en ruimdenkende mensen steken de loftrompet over

zaken waar we soms verbaasd van staan. Zo vreemd is lofprijzing dus niet...Dwarsliggers en sikkeneuren, die prijzen weinig, maar zij vinden dan ook bijna nooit iets goed. Waar het om gaat is niet of we wel of niet zullen prijzen, het is veel meer de vraag wie we zullen loven en aanbidden! Het 'voorwerp' van onze lofprijzing en aanbidding is het meest omstreden punt!

De Psalm dichters roepen de gelovigen op precies dat te doen wat een mens bijna als vanzelf doet: hoog opgeven over iets waarom hij veel geeft. Zouden we dan Hem, die onze goede woorden en daden het allermeest waard is, deze uiting van waardering en dat eerbewijs onthouden? Ik denk dat lofprijzing niet maar een van de vele uitingen van onze waardering is, maar dat door lofprijzing en aanbidding onze geestelijke vreugde vervuld, vol gemaakt wordt. Het gaat niet zozeer om de 'complimenten' zelf, zoals Lewis in eerste instantie dacht, maar om de vreugde die het geeft jezelf over de Here die jou liefheeft uit te spreken! Het is in zekere zin frustrerend een zodanig diepe geestelijke ervaring te hebben als het christelijke geloof je biedt en dat aan niemand te kunnen vertellen. Ook al zijn onze uitingen van dankbaarheid aan God hier op aarde nog ontoereikend (en dat zijn ze), onze wederliefde tot de Here komt pas tot ontwikkeling en vervulling door Hem te loven en te prijzen om wat Hij doet en Hem te aanbidden om wie Hij is. Ook al zijn wij op aarde met onze lofprijzing alleen nog maar de instrumenten aan het stemmen, de Heer kan daar blijkbaar een symfonie in ontdekken. Onze heilige plicht om God groot te maken staat in dienst van de vreugde die we door het geloof beleven. Gelukkig het kind van God dat, en gelukkig de gemeente die mag ervaren hoe de Here zelf meekomt in de lofprijzing en aanbidding van zijn Naam.

9.4 De strijd om de aanbidding

In Jesaja 14 lezen we over de val van een van de grootste machthebbers ooit (satan of een van de koningen van Babel). Zijn val was het resultaat van trots op hoog niveau, die in hem het verlangen had gewekt om het voorwerp van aanbidding in de hemel en op aarde te worden. Als we de beschrijving uitleggen naar de persoon van satan, de duivel en tegenstander van God, weten we dat hij de aspiratie om de hoogst aanbedene te zijn nooit heeft opgegeven. Bij de verzoeking van de Here Jezus in de woestijn gaat het om die allerlaatste en allerhoogste eer: aanbeden te worden (Matth.4:1-11; Marc.1:12,13; Luc.4:1-13). Vanaf de verleiding van Eva tot de verzoeking van Christus is satan consequent doorgestaan met het werven van aanbidde onder de mensen, en dat doet hij nog steeds.

9.5 De Here, die we aanbidden

Wie christen is, stemt in met de belijdenis van de Here Jezus dat God de enige is, die aanbidding mag ontvangen (Matth.4:10 en Luc.4:8). Wij weten hoe God zich laat gelden de enige te zijn die zulke aanbidding waard is (Ex.20:5; Deut.5:8,9; 6:13-16). De Here is er uitgesproken tegen dat mensen afgoden ofwel surrogaatgoden aanbidden. We lezen in het OT regelmatig hoe de Here telkens weer degene die iemand of iets anders dan de levende God aanbidt, heeft gestraft. In het NT lezen we dat de Here Jezus zich nadrukkelijk over het voorwerp en de wijze van onze aanbidding heeft uitgesproken: ‘De waarachtige aanbidders zullen de Vader aanbidden in geest en in waarheid’(Joh.4:23). Aanbidden is volgens het woordenboek: ‘adoreren, vereren, verheerlijken, grootmaken, bewonderen, hoogachten of eerbied en ontzag hebben voor’. De sleutel tot overwinning in onze aanbidding is de gouden kern van het leven met God, het grote gebod: ‘Gij zult de Here, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht. Het tweede daaraan gelijk is: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Een ander gebod groter dan deze, bestaat niet.’ (Matth.22:36-40, par.). Zo gaan we als gelovigen op weg: opdat alles in ons ten volle de Here God liefheeft en dat Hij alleen het voorwerp van onze aanbidding is. Zo is lofprijzing en aanbidding volop verbonden met en betrokken op ons liefhebben. Zo is lofprijzing en aanbidding ook een weg om een juiste voorstelling te hebben of te krijgen van God, onze hemelse Vader. Jezus kwam niet alleen om ons te verlossen van onze zonden, maar ook om ons de Vader in de hemelen te openbaren. ‘In het verleden heeft God op vele manieren door de profeten tot onze voorouders gesproken. Maar nu, in onze tijd, heeft Hij tot ons gesproken door zijn Zoon, aan Wie Hij alles heeft gegeven en door Wie Hij de wereld heeft gemaakt. Gods Zoon straalt van Gods heerlijkheid en uit alles wat Hij is en doet blijkt, dat Hij in wezen God is. Hij beheerst alles met zijn machtig woord.’(Hebr.1:1-3 HB)

Als je luistert naar wat Jezus zegt, zal je de stem van de Vader horen (Joh.12:49). Als je naar de daden en werken van Jezus kijkt, zie je de Vader aan het werk (Joh.5:19,20). Door Jezus te kennen, geloven en belijden zullen wij de Vader leren kennen, geloven, belijden en liefhebben. De Here Jezus is de weg naar de Vader (Joh.14:6) en de hogepriester die bij de Vader voor ons pleit (Hebr.7:25).

Maar de Here Jezus Christus is niet alleen de weg om de Vader te leren aanbidden, Hij is zelf onze aanbidding waard, want Jezus is ‘in de Vader en de Vader is in Hem’ (Joh.14:10,11). De Vader en de Zoon zijn één (10:30; 17:11,21; vgl. 8:28). Die volmaakte verbondenheid tussen Jezus en zijn Vader spreekt zowel uit zijn woorden als uit zijn werken. De Here Jezus heeft recht op onze aanbidding. De wijzen, de herders, Simeon en Anna, een genezen melaatse, een

hoofdman van de Romeinen, Simon Petrus, de beide Maria's na Jezus' opstanding, de discipelen, de apostelen, ze gingen ons erin voor. Jezus zou zeker niet hebben toegestaan dat mensen Hem aanbaden als Hij niet waardig geweest was die aanbidding te ontvangen. Door aanbidding te aanvaarden stemde de Heer er mee in en verklaarde zich ook daarin één met zijn hemelse Vader. Zelfs aan de engelen wordt opgedragen Hem te aanbidden (Hebr.1:6 SV). In de hemel aanbidden de oudsten en de levende wezens (cherubs) Jezus (Openb.4:9-11) en de bijbel maakt bekend dat er een tijd komt waarin iedereen in hemel en op aarde Hem zal aanbidden (Openb.15:4, Filip.2:10-22). De apostel Paulus leert dat we onze dank mogen brengen aan de Here Jezus, die in de hemel is (1Tim.1:12).

9.6 Groeien in lofprijzing

Door lofprijzing en aanbidding wordt ons besef van wie en hoe God is als maar groter. Zo spreken we over Jezus als Redder en Verlosser, als Koning en Heer, als Middelaar en Trooster, als Doper in de Heilige Geest en Geneesheer. Dat is dan wat Hij voor ons betekent in onze relatie met Hem, maar we zullen beseffen dat dit altijd maar enkele facetten zijn van wie Hij werkelijk is! Voor de zondaar is Hij de Redder, voor de zoeker wordt Hij de Doper in de Geest, voor de zieke is Jezus degene die geneest, voor de bedroefde en verzochte is Hij de Helper en de Trooster. Het NT vat dit alles samen onder de woorden: Jezus is Heer! Onze eerste kennismaking met de Here Jezus is vaak doordat Hij in onze noden voorziet, onze zondes Schuld heeft gedragen, voor ons in de plaats van de straf is gaan staan. Maar hoe langer we christen zijn, hoe meer we ontdekken wat de Heiland nog meer voor ons is! Wie Jezus niet 'slechts' als de vervuller van onze behoeften gaat zien, maar werkelijk als de mens-geworden God, voor die is aanbidding door het werk van de Geest in ons een onvermijdelijke reactie. Oppervlakkig besef geeft (zo dat kan) 'oppervlakkige' lofprijzing, verdiepte overgave geeft werkelijke aanbidding! De Geest kent de Vader en de Zoon als niemand anders. De Geest maakt woning in onze harten wanneer we in Jezus geloven (Rom.5:5). Aanbidding zonder de hulp van Gods Geest is onmogelijk.

9.7 Lofprijzing en aanbidding

De bijbel gebruikt de woorden lofprijzing en aanbidding niet als woorden die hetzelfde betekenen. Door nauwkeurige bijbelstudie komen we erachter dat lofprijzing ons in zekere zin toeleidt naar aanbidding. Neem als voorbeeld wat we er over lezen in Ps. 95:1-5. Dit is uitbundige lofprijzing waarin op een vreugdevolle manier de lof aan God wordt gebracht vanwege zijn daden. Maar als dan de lofprijzing voor God bezongen is, nodigt de psalmist tot

aanbidding uit: ‘Laten wij buigen, diep buigen en neerknielen voor de Heer, onze Maker, want Hij is onze God en wij zijn het volk dat Hij weidt, de kudde in zijn hand’(vs.6,7 WV). Deze volgorde vinden we ook in Ps. 96 (vs.1-4 lofprijzing); (vs.9,10 aanbidding, zo letterlijk in SV). Prachtig is het te zien in Psalm 86, waar we nu steeds over nadenken: (vs.8-13 lofprijzing over de grote daden van God); (vs.5 en 15 aanbidding om wie God is, om zijn karakter en wezen).

In grote lijnen en in het algemeen gezegd, zouden we het zo kunnen samenvatten: Gebeden hebben betrekking op onze noden, lofprijzing heeft te maken met onze zegeningen terwijl aanbidding te maken heeft met wie God werkelijk is.

Wie tot God bidt en Hem vraagt in een bepaalde behoefte van het leven te voorzien, erkent de eigen nood en belijdt de volkomen afhankelijkheid van de Heer.

Wie God prijst, doet dat niet om gevoelsmatig opgemonterd te worden, maar om zijn of haar zegeningen aan God te noemen en Hem daarom te roemen uit een hart vol dankbaarheid. Bij lofprijzing komen we tot God met vreugde in ons hart (waar het hart vol van is, stroomt de mond van over...) om door die lofzegging ook zijn tegenwoordigheid meer en meer te ervaren.

Wie God aanbidt, biedt aan Hem zichzelf aan, in toewijding en een diepgevoeld besef van wie de Here is in zijn karakter en waardigheid, heiligheid en majesteit. Dan gaat het er niet zozeer om iets te ontvangen, maar om aan de Here heerlijkheid en eer te geven door jezelf aan Hem toe te wijden, Hem te eren met het antwoord van je wederliefde en van een gehoorzaam leven.

Een bidder komt tot God om gezegend te worden, een aanbidder nadert tot God om vol verwondering en eerbied Hem te zegenen.

Lofprijzing is ons positieve antwoord naar God toe, vooral gebaseerd op zijn daden, de dingen die Hij heeft gedaan. Aanbidding is meer gericht op wie de Here is, zijn karakter, zijn deugden: Hij is heilig, rechtvaardig en goed, liefdevol, trouw en vergevend, barmhartig en genadig. Lofprijzing is uit verstand en emotie, aanbidding is uit het hart en devotie.